

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพ

ชื่อผู้เขียน นางสาวศรัญญา ยศธานี

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เปรมฤดี ทะคำสอน ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรปริญญา สุขวัฒนา กรรมการ

อาจารย์สุนทรี คนเที่ยง กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและเทคนิคการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ให้ปฏิบัติตามคำสั่งในขั้นพื้นฐาน ในเรื่องการชิด การนั่ง การหมอบ การคอย การมาหา การคาบของ และการปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือนและ 4 เดือน รวม 2 ตัว ผู้ฝึกสุนัข 1 คน และผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัข 2 คน เครื่องมือที่ใช้คือ หลักสูตรการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยปรับมาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ เอกสาร คู่มือการฝึกสุนัข แหล่งวิชาการต่างๆ และผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัข, แบบสังเกตพฤติกรรมสุนัขและแบบประเมินพฤติกรรมสุนัข

ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐาน ใช้ระยะเวลาในการฝึกทั้งหมด 1 เดือน 20 วัน และได้ค้นพบเทคนิคในการฝึกสุนัขทั้งหมด 9 เทคนิค ในส่วนของผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัข พบว่า สุนัขอายุ 3 เดือน มีการเรียนรู้ในเรื่องการฝึกชิด และการคาบของได้เร็วกว่าสุนัขอายุ 4 เดือน และสุนัขอายุ 4 เดือน สามารถเรียนรู้การฝึกนั่ง การหมอบจากทำนั่งชิด การคอย การมาหาได้เร็วกว่าสุนัขอายุ 3 เดือน ส่วนการฝึกหมอบจากด้านหลัง และการปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น สุนัขทั้งสองตัวมีการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน และในส่วนของผลจากการประเมินพฤติกรรมสุนัขพบว่า ผู้ทำการประเมินทั้งสองท่านมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือน สอบผ่านตามเกณฑ์การประเมินและอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 4 เดือน สอบผ่านตามเกณฑ์การประเมินและอยู่ในเกณฑ์ดี

Independent Study Title	Basic Labrador Retriever Dog Training as a Career	
Author	Miss Saranya Yosthamee	
M.Ed.	Vocational Education	
Examining Committee	Asst. Prof. Premruedee Thacomson	Chairman
	Asst. Prof. Pornparinya Sukawattana	Member
	Lect. Soontaree Konthieng	Member

Abstract

The objective of this research was to study the process and techniques of Labrador Retriever dog training on the basic commands of heeling, sitting, downing, waiting, coming, snatching and refusing food from stranger. The samples were two Labrador Retriever dogs ; three months and four months old, one dog trainer and two evaluators on dogs behavior. Instruments used were a dog training curriculum the researcher developed through documentary search, interviewing dog training experts, behavioral observation form, and behavioral evaluative form.

The study revealed that after fifty days training program, nine techniques of training were found. A three – months dog was trained on heeling and snatching faster than did a four – months dog. However, the four – months dog was trained on sitting, downing, waiting and coming faster than did the other. Training on downing and refusing food from stranger both dogs were trained as fast as the same time. The experts evaluated and agreed that the three – months dog passed the training criteria at a medium level and the another passed the criteria at a good level.

ฅ
สารบาญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบาญ	ฅ
สารบาญตาราง	ช
สารบาญภาพประกอบ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การเรียนรู้	6
การจงใจ	9
มาตรฐานสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์	11
การฝึกสุนัขในชั้นพื้นฐาน	13
การสร้างหลักสูตร	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	29
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	29
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	30
การสร้างเครื่องมือ	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมสุนัข	32

๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	76
สรุป	76
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก สำเนาบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	90
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	91
ภาคผนวก ค สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรเป็นผู้เชี่ยวชาญ	92
ภาคผนวก ง แบบสังเกตพฤติกรรมสุนัขในการฝึกขั้นพื้นฐาน	93
ภาคผนวก จ แบบประเมินพฤติกรรมสุนัข	94
ประวัติผู้เขียน	95

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัขในการฝึกเดิน ชิดและนั่ง	62
2	ผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัขในการฝึกหมอบจากท่านั่งชิดและการคอย	65
3	ผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัขในการฝึกหมอบจากด้านหน้า การคอยและมาหา	67
4	ผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัขในการฝึกคาบของ	69
5	ผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัขในการฝึกปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น	71
6	ผลการประเมินสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือนและ 4 เดือน โดย คุณ มนต์ พงษ์พันธ์ จากศูนย์ฝึกสุนัข นครพิงค์ฟาร์ม	73
7	ผลการประเมินสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือนและ 4 เดือน โดย ส.ศ.ศ. มณู คำถื่อ ผู้บังคับสุนัขกรมกิตินยาเสพติด (สปส.) สกอ.แม่ริม	74

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก	38
2 การใส่โซ่คอและสายฝึก	40
3 การฝึกเดินซิด โดยให้สุนัขอยู่ทางด้านซ้ายมือผู้ฝึก	42
4 สุนัขเดินซิดทางด้านซ้ายของผู้ฝึกได้อย่างถูกต้อง	42
5 การกดสะโพกของสุนัขเพื่อให้สุนัขนั่งลง	43
6 สุนัขนั่งลงซิดด้านซ้ายของผู้ฝึก	44
7 การทำสัญญาณมือให้สุนัขหมอบ	45
8 การใช้มือจับที่ใต้เท้าของสุนัขเพื่อให้สุนัขหมอบ	46
9 การทำสัญญาณมือ โบกธงให้สุนัขหมอบ	47
10 การกดสายฝึกให้สุนัขหมอบลง	47
11 สุนัขหมอบลงซิดด้านซ้ายและหมอบลงด้านหน้าผู้ฝึก	48
12 การทำสัญญาณมือให้สุนัขหมอบคอยซิดด้านซ้ายผู้ฝึก	49
13 การทำสัญญาณมือให้สุนัขหมอบคอยด้านหน้าผู้ฝึก	50
14 การเดินวนรอบตัวสุนัข	51
15 การกวักมือขึ้นให้สุนัขลุกขึ้นนั่ง	51
16 ผู้ฝึกใช้สัญญาณมือให้สุนัขคอยจากทำนั่งซิด	52
17 ผู้ฝึกทำสัญญาณมือให้สุนัขคอยจากด้านหน้า	52
18 ผู้ฝึกทำสัญญาณมือให้สุนัขคอยจากท่าหมอบจากด้านหน้า	53
19 ผู้ฝึกใช้มือขวาจับที่ได้สายฝึกเพื่อให้สุนัขลุกขึ้นนั่ง	54
20 ผู้ฝึกใช้มือขวาดึงสายฝึกให้สุนัขเดินมาทางขวาของผู้ฝึก	56
21 ผู้ฝึกใช้มือซ้ายดึงสายฝึกเพื่อให้สุนัขมาอยู่ซิดด้านซ้ายผู้ฝึก	56
22 ผู้ฝึกใช้มือขวาบีบปากสุนัขให้สุนัขคาบท่อนไม้ไว้	59
23 ผู้ฝึกยืนอยู่ด้านหลังสุนัข โดยสั่งให้สุนัขหมอบคอย	60
24 บุคคลอื่นที่สุนัขไม่รู้จักเอาอาหารมาล่อสุนัข	61
25 ผู้ฝึกใช้มือขวาบีบปากสุนัขไม่ให้สุนัขกินอาหารที่ผู้อื่นเอามาล่อ	61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญโดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในประเทศและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้เท่าเทียมกันโดยไม่มองพื้นฐานทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าของประชาชนจะส่งผลให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าด้วยเช่นกัน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่จึงเน้นเรื่องการศึกษาเพื่ออาชีพ ซึ่งจะมีกระบวนการและวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเพื่ออาชีพเป็นการศึกษาต่อเนื่องที่สอดคล้องกับการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเน้นให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพเป็นหลัก

ศรเพชร บุญอ้อม (2541, หน้า 1 – 2) ได้ศึกษารวบรวมและกล่าวไว้ว่า ปัญหาการว่างงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งนับว่าเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจ นอกจากจะทำให้บุคคลขาดรายได้แล้วยังมีผลกระทบถึงครอบครัวทำให้เกิดปัญหาในด้านการครองชีพ ประเทศชาติก็เกิดความสูญเสียเปล่าที่ไม่สามารถนำทรัพยากรมนุษย์ไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การว่างงานยังก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมต่างๆตามมา อีกด้วย

การทำงานหรือการมีงานทำ นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อชีวิต เพราะการทำงานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเป้าหมายทั้งตนเอง ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ ซึ่งในสภาพสังคมปัจจุบัน แนวโน้มในการประกอบอาชีพเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก การประกอบอาชีพอิสระได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 ที่ได้กำหนดแผนพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม กล่าวคือ นอกจากจะพัฒนาตลาดแรงงานภายในและภายนอกประเทศแล้ว ยังมุ่งให้ประชาชนรู้จักสร้างงานให้กับตนเอง โดยการ

สนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพ การฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น การจัดการศึกษาแบบครบวงจรทั้งใน
ด้านวิชาชีพ การตลาด การจัดการ การลงทุน การเงินและการบัญชี เพื่อเสริมสร้างการสร้างงาน ซึ่งถือ
ว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระคือ ผู้สร้างงานให้เกิดขึ้น ในสังคมหรือเป็นผู้ก่อให้เกิดการขยายตัวทาง
เศรษฐกิจโดยตรงนั่นเอง

เพชรรา ตั้งชะวร (2526, หน้า 3) ได้แปลเรื่อง ทำไมมนุษย์จึงต้องทำงาน จากหนังสือจะ
เลือกอาชีพอะไรดี (Which Career for you?) ของแคทเธอรีน เอเวนท์ (Catherine Avent) ว่า เหตุผลที่
คนเราทำงาน คือต้องการเงินเพื่อสนองความต้องการปกติของตนเองหรือเพื่อดีดำรงชีวิตตามมาตรฐาน
ของแต่ละบุคคลที่กำหนดขึ้นสำหรับตนเอง และเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนจากสังคมเทคโนโลยีปัจจุบัน
และสวัสดิการของรัฐ

การประกอบอาชีพอิสระเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างงานให้กับตนเองและช่วยแก้ไขปัญหา
การว่างงานของประชาชนในประเทศ ซึ่งทุกอาชีพต่างก็มีความน่าสนใจและช่วยเสริมสร้างรายได้ โดย
ที่ผู้ประกอบการต้องเลือกให้เหมาะสมตามความถนัดและความสามารถของตนเอง

การประกอบอาชีพเลี้ยงสุนัขเป็นอาชีพหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับผู้รักสัตว์และชื่นชอบสัตว์เลี้ยง
ประเภทสุนัข ดังที่ ทองสุก เกตุโรจน์ (2536, หน้า 2) ได้แปลเรื่อง มนุษย์พบเพื่อน จากหนังสือ สัตว์
มีประโยชน์ ของ ยูริ มิทริเยฟ (Yuri Dmitriyev) ที่กล่าวไว้ว่ามนุษย์เรามีความเชื่อมาตั้งแต่สมัยโบราณ
แล้วว่า สุนัขเป็นเพื่อนตัวแรกของมนุษย์ที่จงรักภักดีที่สุด และสอดคล้องกับ ชาลส์ คาร์วิน (อ้างใน
ทองสุก เกตุโรจน์ แปลจาก Yuri Dmitriyev, 2536) ที่กล่าวไว้ว่า สุนัขจะรักเรามากกว่าตัวของมันเอง

ลูกสุนัขส่วนใหญ่จะมีอุปนิสัยคือร้อน ชน ก้าวร้าว ไม่เป็นระเบียบ เช่นกระโดดตะกุกตะกาศ
เจ้าของ กัดแทะสิ่งของภายในบ้าน เห่าเสียงดังโดยไม่มีสาเหตุ ถ่ายไม่เป็นที่ ดังนั้นลูกสุนัขจึงควรได้
รับการฝึกเพื่อความเป็นระเบียบและปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าของ ผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องให้สุนัขเชื่อฟัง

คำสั่งในขั้นพื้นฐาน ในเรื่อง การซิด นั่ง หมอบ คอย มาหา คาบของ และปฏิเสธ
อาหารจากผู้อื่น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการฝึกในระดับสูงต่อไป และสมาคมโรตารีแก่นคูณ – ชมรมผู้
เลี้ยงสุนัขจังหวัดขอนแก่น และสโมสรนักศึกษาคณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2541, หน้า
72) ได้กล่าวถึง สุนัขมีอะไรดีกว่ามนุษย์ในการนำสุนัขมาใช้งาน อันได้แก่ มีประสาทสัมผัสดีกว่า
มนุษย์ เช่น

- จมูก ดีกว่ามนุษย์ 40 เท่า
- หู ดีกว่ามนุษย์ 20 เท่า
- ตา ดีกว่ามนุษย์ 10 เท่า (แต่ตาบอดดี)

- แรงการกัด 750 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว
- รู้คำสอนของมนุษย์ 75-100 คำ
- มีความซื่อสัตย์และน่ารัก

สุนัขเป็นสัตว์ที่มีความจำดี มีสัญชาตญาณพิเศษบางอย่างและฝึกหัดง่าย การฝึกสุนัขเป็นเรื่องสำคัญที่เจ้าของจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะสุนัขที่ผ่านการฝึกจะเป็นสุนัขที่น่ารักและมีคุณค่ามากขึ้น และสุนัขเองก็จะมีความสุข เนื่องจากมีสัญชาตญาณในการเอาใจและใกล้ชิดกับเจ้าของอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังทำให้สุนัขสามารถอยู่ร่วมในครอบครัว ในสังคมมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นเราควรหัดและฝึกสุนัขที่เลี้ยงไว้เพื่อให้สุนัขได้ปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ เช่น นั่ง เดิน คอย หุค ฯลฯ (ประสงค์ สุวรรณมงคล, 2538, หน้า 7)

สุนัขแต่ละตัวแต่ละพันธุ์มีความสามารถที่ไม่เท่ากัน สุนัขบางพันธุ์มีความเฉลียวฉลาดและสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่สุนัขบางพันธุ์ก็เรียนรู้ได้ช้ากว่า สุนัขพันธุ์เดียวกันมีความฉลาดที่ไม่เท่ากัน มันขึ้นอยู่กับสายเลือดเป็นสำคัญ ถึงแม้บางตัวมีใบพัดคิดกริเป็นเครื่องรับรอง แต่เราจะต้องไม่ลืมว่าสุนัขจะฉลาดเองไม่ได้ ต้องอาศัยโรงเรียนฝึก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีโรงเรียนฝึกสอนสุนัขสำหรับใช้งานตามความต้องการของเจ้าของ (วิระพงษ์ สุนทรางกูร, 2542, หน้า 154)

ผู้เลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่เลี้ยงสุนัขไม่ค่อยได้หัด เพราะไม่มีเวลาที่จะหัด ปล่อยให้สุนัขกำหนดพฤติกรรมของตัวเอง เมื่อตัวไหนมีนิสัยดีก็น่ารัก ตัวไหนที่ไม่ดีก็คิดจะเลิกเลี้ยง จึงขอให้ท่านผู้เลี้ยงได้สนใจสุนัขและควรจะมีการฝึกสุนัขเสียแต่เนิ่นๆ ควรจะหัดเมื่อสุนัขอายุ 3-4 เดือน ถ้าโตกว่านี้ก็คือและหัดยาก การที่จะฝึกสุนัขจะต้องมีความตั้งใจ อดทน มีเมตตากรุณาต่อสุนัข มีเวลาฝึกสอนอย่างจริงจังพอสมควร (น.ฉัตรวงศ์ทิวา, 2534, หน้า 74) เช่นเดียวกับ สุวรรณ พรหมทอง (2540, หน้า 87) ที่ได้กล่าวถึง เรื่องฝึกสุนัขอย่างไรดีว่า การเดิน นั่ง หุค หมอบ คอย มา ควรเริ่มเมื่อสุนัขมีอายุประมาณ 4 เดือน สุนัขในวัยนี้โศพที่จะเข้าใจความหมายและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้แล้ว สุนัขอายุน้อยๆ จะชอบรับและชอบอยู่ได้คำสั่งจากผู้นำเท่านั้นและในที่นี้ก็คือตัวคุณหรือตัวผู้ฝึก (สันต์ นาคะสุวรรณ, 2533, หน้า 106) และหลังจากที่ถูกสุนัขมีวินัยพอสมควรแล้ว เราสามารถสื่อสารต่อไปในคำสั่งอื่น เช่น “มา” หรือ “มานี่” เพื่อเรียกหาสุนัขและคำว่า ไป เดิน นั่ง หมอบ รอ เป็นต้น เพื่อให้สุนัขจำได้และปฏิบัติตาม การฝึกนี้จะเริ่มเมื่ออายุได้ราว 4-5 เดือน (ปรีชา เพ็ญเจริญรุ่ง, 2537, หน้า 62)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการและเทคนิคการฝึกสุนัข ช่วงอายุ 3 เดือนและ 4 เดือน ในขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกยกระดับสูงและเพื่อเป็นการส่งเสริมแนะแนว

อาชีพการฝึกสุนัขขั้นพื้นฐานแก่ผู้ที่สนใจและผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงสุนัข ตลอดจนผู้ที่เลี้ยงสุนัขอยู่แล้ว สามารถทราบกระบวนการฝึกสุนัขและทำการฝึกได้ด้วยตนเอง โดยสามารถยึดเป็นงานหลักหรืองานเสริมก็ได้ ซึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาพันธุ์สุนัขให้ก้าวไปอย่างมีระดับอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษากระบวนการและเทคนิคการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ให้ปฏิบัติตามคำสั่งในขั้นพื้นฐาน ในเรื่องการชิด นั่ง หมอบ คอย มาหา คาบของ และปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

- สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือนและ 4 เดือน รวม 2 ตัว
- ผู้ฝึกสุนัข 1 คน
- ผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัข 2 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา กระบวนการและเทคนิคการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในระยะเวลา 1 เดือน 20 วัน ในเรื่อง

- การฝึกชิดร่วมกับการฝึกนั่ง ในด้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก, การเสริมแรง การจูงใจให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่ง, วิธีการฝึกสุนัขให้ชิดและนั่ง, ระยะเวลา 10 วัน
- การฝึกหมอบจากท่านั่งชิดร่วมกับการฝึกคอย ในด้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก, การเสริมแรง การจูงใจให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่ง, วิธีการฝึกสุนัขให้หมอบจากท่านั่งชิดและคอย, ระยะเวลา 10 วัน
- การฝึกหมอบจากด้านหน้าร่วมกับการฝึกคอยและมาหา ในด้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก, การเสริมแรง การจูงใจให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่ง, วิธีการฝึกสุนัขให้หมอบจากด้านหน้า, คอย และมาหา, ระยะเวลา 10 วัน
- การฝึกคาบของ ในด้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก, การเสริมแรง การจูงใจให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่ง, วิธีการฝึกสุนัขให้คาบของ, ระยะเวลา 10 วัน

- การฝึกปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น ในด้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก, การเสริมแรง การจูงใจให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่ง, วิธีการฝึกสุนัขให้ปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น, ระยะเวลา 10 วัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ หมายถึง สุนัขในกลุ่มกันค็อก กรู๊ปหรือกลุ่มสปอร์ตติ้ง กรู๊ป ในอดีตเป็นสุนัขที่ใช้ในกีฬาหรือล่าสัตว์ ปัจจุบันเลี้ยงเพื่อความสวยงามและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อช่วยเหลือมนุษย์

การฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน หมายถึง การฝึกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่งในขั้นพื้นฐาน เช่น การ ซิต นั่ง หมอบ คอย มหา คาบของ และการปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น และเพื่อเป็นพื้นฐานการฝึกสุนัข ให้เชื่อฟังคำสั่งในขั้นสูงต่อไป

การฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ หมายถึง การฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายสุนัขที่ได้รับการฝึกในขั้นพื้นฐานแล้วแก่ลูกค้า สุนัขที่ได้รับการฝึกในขั้นพื้นฐานจะมีราคาสูงกว่าสุนัขที่ไม่ได้รับการฝึก

กระบวนการและเทคนิคการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน หมายถึง วิธีการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานที่ผู้ฝึกสร้างขึ้นด้วยตนเองโดยปรับมาจากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร คู่มือการฝึกสุนัข และแหล่งวิชาการต่างๆ

ผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัข หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกสุนัขได้ด้วยตนเอง
2. เพื่อเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมการประกอบอาชีพการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานแก่ผู้ที่สนใจและผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงสุนัข
3. เพื่อทราบถึงกระบวนการฝึกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่งในขั้นพื้นฐาน ในเรื่อง การซิต นั่ง หมอบ คอย มหา คาบของ และปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น
4. เพื่อให้สุนัขเชื่อฟังคำสั่งและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
5. เพื่อเป็นพื้นฐานในการฝึกสุนัขให้เชื่อฟังคำสั่งในระดับสูงต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพ โดยจัดแบ่งเนื้อหาสาระที่นำเสนอเป็นเรื่องตามลำดับ ดังนี้

1. การเรียนรู้
2. การจูงใจ
3. มาตรฐานสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์
4. การฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน
5. การสร้างหลักสูตร

การเรียนรู้

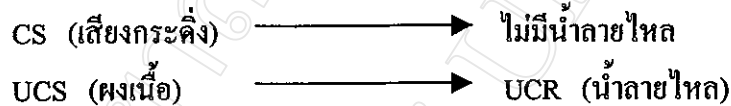
กฎเกณฑ์ และหลักการต่างๆเกี่ยวกับการเรียนรู้ส่วนใหญ่ได้มาจากการทดลองกับสัตว์ก่อน แล้วจึงค่อยนำมาประยุกต์ใช้และทำการวิจัยกับมนุษย์อีกทีหนึ่ง เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าผู้ทำการทดลองแต่แรกเริ่ม โดยจะศึกษากับสัตว์ และการศึกษาจากสัตว์นี้มีผลงานทดลองวิจัยแต่ดั้งเดิมไว้มากพอที่จะศึกษาค้นคว้าได้ง่าย ประการสำคัญการทดลองบางอย่างกับมนุษย์ธรรมดาทำไม่ได้เพราะผิดศีลธรรมและกฎหมาย แม้การทดลองศึกษาการเรียนรู้จากสัตว์จะมีประโยชน์มาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการในการประยุกต์ใช้กับมนุษย์อยู่ (วุฒิชัย จานงค์, 2521, หน้า 7)

จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์ (2527, หน้า 282) ได้รวบรวมข้อมูลและเขียนเป็นตำราเรียนจิตวิทยาทั่วไป ในเรื่องการเรียนรู้และการวางเงื่อนไข โดยได้กล่าวถึงทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ซึ่งการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก คือ การที่อินทรีย์ตอบสนองโดยปฏิกิริยาสะท้อนอัตโนมัติ (Automatic Reflex) ซึ่งเจ้าตัวไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ หรือควบคุม

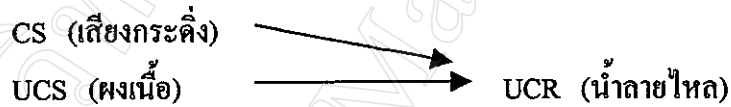
ได้ยาก โดยที่ พาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov : 1846 – 1936) นักสรีระวิทยาชาวรัสเซีย เป็นคนแรกที่ศึกษาเกี่ยวกับปฏิกิริยาที่ถูกวางเงื่อนไข (Conditioned Reflex) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Stimulus – Response Association) โดยนำสุนัขที่หิวเข้าไปในเครื่องทดลองซึ่งอยู่ภายในห้องเก็บเสียง มีเครื่องรั้งไว้เพื่อไม่ให้สุนัขเคลื่อนที่ แล้วเจาะแก้มสุนัขตรงบริเวณต่อมน้ำลาย ต่อสายยางเชื่อมจากต่อมน้ำลายมายังเครื่องวัดปริมาณน้ำลายที่ไหลออกมา เมื่อสุนัขน้ำลายไหล น้ำลายจะไหลไปตามท่อสู่กระบอกเก็บ ให้เขาทราบว่า สุนัขน้ำลายไหลหรือไม่ และมีปริมาณมากน้อยเพียงใด

อาจเขียนแผนผังความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการทดสอบได้ดังนี้

1. ก่อนการวางเงื่อนไข

2. ระหว่างการวางเงื่อนไข

3. หลังจากวางเงื่อนไขแล้ว

UCS เป็นสิ่งเร้าที่ไม่ถูกวางเงื่อนไข (Unconditioned Stimulus) คือ เป็นสิ่งเร้าที่สามารถดึงการตอบสนองออกมาได้โดยไม่ต้องมีการฝึกหรือการเรียนรู้มาก่อน ในที่นี้คือผงเนื้อ ซึ่งทำให้สุนัขน้ำลายไหลได้ทันทีโดยไม่ต้องวางเงื่อนไข

UCR คือ การตอบสนองที่ไม่ได้เกิดจากการวางเงื่อนไข (Unconditioned Response) เป็นปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) ของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

CS เป็นสิ่งเร้าที่ต้องการวางเงื่อนไข (Conditioned Stimulus) ซึ่งขั้นแรกไม่สามารถดึงการตอบสนองออกมาได้คือ เสียงกระดิ่งแต่เมื่อเข้าคู่กับผงเนื้อ (UCS) แล้วจะสามารถดึงการตอบสนองของอินทรีย์ออกมาได้

CR เป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นหลังจากมีการวางเงื่อนไขแล้ว เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

จะสังเกตเห็นได้ว่า CR และ UCR มีลักษณะคล้ายกันคือ เป็นการตอบสนองโดยการหลั่งน้ำลาย แต่ถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้สิ่งเร้าทดแทนกัน (Stimulus Substitution)

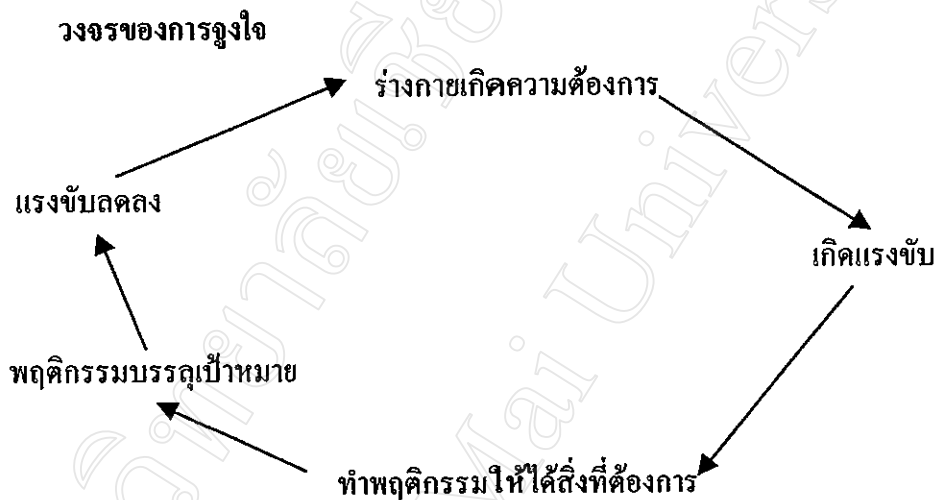
กฤษศรี คำชาย (2540, หน้า 117) ได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเขียนเป็นตำราเรียนจิตวิทยาการเรียนการสอน ในเรื่อง ธรรมชาติและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ โดยกล่าวถึง ทฤษฎีการวางเงื่อนไขปฏิบัติการของสกินเนอร์ ไว้ว่า สกินเนอร์ได้สร้างกล่องกลหรือกล่องสกินเนอร์ (Skinner box) กล่องกลนี้เป็นกล่องสี่เหลี่ยมมีคานหรือคันบังคับให้อาหารตกลงมาในงานที่รองรับ เหนือคานบังคับจะมีหลอดไฟติดอยู่ เมื่อกดคานไฟจะสว่างและอาหารจะหล่นลงมา สกินเนอร์นำหนูกัดอาหารใส่เข้าไปในกรง ตอนแรกพบว่าหนูเคลื่อนไหวไปมาแบบเคาตุ่ม และโดยบังเอิญการเคลื่อนไหวนั้นทำให้มันกระทบถูกคาน อาหารก็หล่นลงมา อาหารที่หนูได้นำไปสู่การกดคานซ้ำและการกดคานก็ทำให้ได้อาหาร จำนวนของการกดคานเป็นตัวที่สกินเนอร์ใช้วัดความเข้มของการตอบสนองแบบปฏิบัติการ จากนั้นสกินเนอร์ได้เปลี่ยนการทดลองใหม่โดยการใช้ไฟฟ้าช็อต เมื่อหนูอยู่ในกรงถูกกระแสไฟฟ้าช็อตหนูจะวิ่งพาด่านและจากการวิ่งนั้นเองทำให้ไปกระทบเอาคานเข้า ไฟก็หยุดช็อต จากการกระทำเช่นนี้เพียงไม่กี่ครั้งหนูก็เรียนรู้ถึงการกดคานเมื่อปล่อยกระแสไฟฟ้าเข้าไปในกรง แต่สิ่งที่ตามมาคือ หนูที่ผ่านการทดลองเช่นนี้จะแสดงอาการกลัวเมื่อนำมาใส่ไว้ในกรง และสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากคือ การเสริมแรง เช่นเดียวกับ ฮารี พันธุ์มณี (2534, หน้า 114-115) ได้ศึกษาและนำประสบการณ์จากการสอนมาเรียบเรียงเป็นคู่มือการศึกษาจิตวิทยาการเรียนการสอน ในเรื่อง ทฤษฎีการต่อเนื่องว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งหมายถึง สิ่งเร้าใดที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้ว มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวร ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าใดเมื่อนำมาใช้แล้ว ทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร เป็นต้น

ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าใดซึ่งเมื่อนำออกไปแล้ว ทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้น เช่น เสียงดัง คำตำหนิ อากาศร้อน กลิ่นเหม็น

การจูงใจ (Motivation)

อารี พันธุ์ณี (2534, หน้า 179 - 180) ยังได้ศึกษาเรียบเรียงเรื่องการจูงใจไว้ว่า การจูงใจ หมายถึง การนำปัจจัยต่างๆที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้แสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ ปัจจัยต่างๆที่นำมาอาจจะเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งทำให้เกิดความคาดหวัง เป็นต้น

การศึกษาในขั้นพื้นฐาน เป็นการเตรียมตัวฝึกให้สุนัข รู้จัก และจดจำ ต่อสิ่ง จูงใจ (รางวัล) ในการฝึก สิ่งจูงใจมีหลายประเภท ที่นำมาใช้เสมอ ได้แก่

1. อาหาร

เริ่มจากการฝึกให้สุนัขรู้จักการจูงใจ โดยใช้อาหารก่อน การกินอาหารจากมือของผู้ฝึก ไม่ใช่เป็นการนำอาหารมาให้สุนัขกินเฉยๆ แต่มีเงื่อนไขจะให้กินก็ต่อเมื่อสุนัขให้ความสนใจในตัวผู้ฝึกและยอมทำตามคำสั่งในขั้นต่อมาเพื่อได้ประโยชน์จากอาหารในมือของผู้ฝึก ดังนั้นเราจึงต้องกระตุ้นให้สุนัขสนใจ ที่จะติดตามอาหารนั้น โดยวิธี

- อดอาหาร เพื่อให้เกิดความหิว
- ใช้อาหารที่มีรสชาติ สุนัขชอบ ใช้สะดวก
- ทำให้สุนัข สนุกกับการล่าอาหารเป็นการกระตุ้นสัญชาตญาณในการล่าเหยื่อของสุนัข

ออกมาโดยการขยับมือหลอกล่อเหมือนกับอาหารนั้น มีชีวิต ถ้าฝึกได้อย่างถูกต้อง คุณจะพบว่าบางครั้งสุนัขติดตามกินอาหารของผู้ฝึกไม่ใช่เพราะความหิว แต่เป็นเพราะมันสนุกที่ได้ไล่ล่าอาหารในมือของผู้ฝึกนั้นมากกว่า

2. ของเล่น

จุดประสงค์ต้องการให้สุนัขสนใจในของเล่น หรือสิ่งที่น่าสนใจอย่างดี โดยยังคงอยู่ในความควบคุมของผู้ฝึกและไม่หวงของ

อุปกรณ์ที่ใช้ คือของที่จะนำมาล่อ แนะนำให้ใช้ของเล่นมีลักษณะเป็นแท่ง เช่นผ้าขนหนู หรือ กระสอบมาพันหรือมัดเช็บให้เป็นแท่ง, สายยาง (ไม่แนะนำให้ใช้ลูกบอลกลม เพราะกลิ้ง, กระดิ่งได้ทำให้คาบยาก และพกพาซ่อนยาก) ต้องใช้ 2 ชิ้น และอาหาร เพื่อเอาไว้ใช้แลกเปลี่ยนหรือเป็นรางวัล

วิธีการฝึก ทำให้สุนัขรู้สึกเหมือนว่าของเล่นของมันนั้นมีชีวิต หลอกล่อให้ไล่จับ เมื่อจับได้ ให้รางวัลด้วยของเล่นใหม่หรืออาหาร ข้อควรระวังคือ เมื่อสุนัขรู้สึกสนุกกับเกมนี้และจับได้ของเล่นแล้ว ไม่ควรไปแย่งหรือบังคับให้มันปล่อย เพราะจะทำให้มันเบื่อ ไม่อยากเล่นอีก หรือไม่เช่นนั้นก็จะเกิดหวงของเล่นแล้วไม่ยอมนำกลับมาคืนให้ผู้ฝึกอีก

การแก้ไขคือ การมีของล่อลักษณะเดียวกัน 2 ชิ้น เมื่อสุนัขได้ชิ้นแรกไปแล้วเราก็ไม่จำเป็นต้องไปสนใจและนำชิ้นที่ 2 ออกมาล่อใหม่ ของเล่นที่ 2 ซึ่งดูราวกับคืนได้อย่างมีชีวิตชีวา ในมือของผู้ฝึกย่อมช่วยวนใจ และสนุกกว่าของเล่นที่สงบนิ่งอยู่ในปากมันเอง ดังนั้นจึงไม่เป็นการยาก ที่สุนัขจะยอมปล่อยของชิ้นแรกในปากของมันเพื่อที่ปากของมันจะได้ว่าง พอที่จะมาเล่นของชิ้นที่ 2 ในมือของผู้ฝึกได้ เท่านั้นคุณก็สามารถจะเล่นกับสุนัขได้โดยสันติและสุนัขก็จะเข้าใจได้ว่าตนเอง คือ ปัจจัยของความสนุกในเกมนี้ไม่ใช่ของเล่น เล่นของเล่นกับคุณสนุกกว่าเล่นของเล่นตัวเดียว

การฝึกให้เล่นของเล่นนี้ จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการฝึกให้สุนัขทำอะไรได้อีกหลายอย่างในอนาคต เช่น คาบของมาให้ สั่งให้ไปข้างหน้า ตลอดจนถึงขั้นต่อสู้ป้องกันในที่สุด ดังนั้นจึงเป็นเกมที่ถูกสุนัขทุกตัวควรได้รับการฝึกอย่างยิ่ง

3. อิศรภาพ

อิสรภาพ หรือ โอกาสที่จะได้ทำอะไรตามใจตัวเองเป็นสิ่งขอปรารถนาอีกประการหนึ่งของสุนัข ที่ผู้ฝึกทั่วไปมักไม่ค่อยจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์

อิสรภาพนี้มีหลายรูปแบบ ตั้งแต่ที่เห็นได้ง่ายเช่น ปล่อยให้หนีออกจากกรงขัง มีใครเคยเห็นสุนัขเสียใจเวลาได้รับอิสรภาพอันนี้บ้าง ทุกคนคงเคยชินกับอาการลิงโลดเมื่อสุนัขจะได้รับอิสระแล้วถ้าเราให้มันทำอะไรบางอย่างเพียงแตกต่างกับความต้องการอันนี้ คุณคิดว่ามันจะยอมทำหรือไม่? การใช้คำสั่งที่สุนัขทำได้แล้ว เช่น นั่ง หรือหมอบ หรือ คอย หรือ นิ่ง ให้เคยชินทุกครั้ง ก่อนปล่อยให้สุนัขออกจากกรงจนเกิดความเคยชินทั้งคุณและสุนัข จะเป็นการย้ำคำสั่งและการยอมรับความสำคัญ

ของคุณจากตัวสุนัขได้เป็นอย่างดี (สมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพดแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 44 - 46)

มาตรฐานสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์

ชมรมผู้เลี้ยงสุนัขเชียงใหม่ (2542, หน้า 21 - 22) ได้เรียบเรียงเรื่องมาตรฐานสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ มาจาก Legacy of the Dog โดย เท็ตซึ ยามาซากิ (Tetsu Yamazaki) และ โทโยฮารุ โคยิม่า (Toyoharu Koyima) ไว้ดังนี้ ในบันทึกจากอดีตกล่าวไว้ว่า สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ได้ปรากฏขึ้นที่เกาะนิวฟันแลนด์ ชาวประมงได้ใช้พันธุ์นี้เพื่อไล่คาบปลาที่หลุดออกจากอวนแล้วนำมาเก็บรวมไว้ในที่เดียวกัน นอกจากนี้ยังใช้เก็บนกที่ถูกยิงตกในน้ำอีกด้วย ลาบราดอร์ได้ถูกนำไปฝึกใช้งานในประเทศอังกฤษก่อนปี ค.ศ. 1900 ครั้งแรกเพื่อใช้ค้นหาที่ระเบิดในสมัยสงคราม หลังจากนั้นก็ใช้เป็นสุนัขนำทางและสุนัขตำรวจ

สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์มีนิสัยที่สุภาพอ่อนโยน ซื่อสัตย์ รักเจ้าของโดยเฉพาะเด็กๆ จะเป็นที่ยอมรับกับสุนัขพันธุ์นี้เป็นที่สุด นอกจากนี้ สุนัขพันธุ์นี้ว่านอนสอนง่าย ความจำดี ฉลาด กล้าหาญ อุดมทนกว่าสุนัขพันธุ์โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ มันชอบที่จะอยู่ร่วมกับผู้คน โดยเฉพาะในปัจจุบันสุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ได้ถูกฝึกขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือคนพิการ เช่น ใช้เป็นสุนัขนำทางคนตาบอด ใช้เป็นสุนัขลากรถเข็น เก็บของ กดกริ่ง รับโทรศัพท์ จ่ายเงินที่เคาน์เตอร์ ฯลฯ สำหรับในวงการตำรวจ ลาบราดอร์ได้ถูกฝึกให้เป็นสุนัขดมกลิ่นยาเสพติด ในวงการทหาร ใช้เป็นสุนัขค้นหาระเบิด สะกดรอย ช่วยเหลือคนตกน้ำสำหรับยามชายฝั่ง นอกจากนี้ยังฝึกให้เป็นสุนัขอารักขาที่ทำได้อย่างดีเยี่ยม

ลักษณะโครงสร้างของลาบราดอร์จะแข็งแรงมีลำตัวสั้นป้อม ออกกว้าง หลังสั้นตรงขนานกับพื้นดิน ขาหลังเต็มไปด้วกล้ามเนื้อ กระดูกขาหน้าจะใหญ่และเหยียดตรงรองรับช่วงบ่า บึกบึน กระโหลกจะมีลักษณะใหญ่กว้างทำมุมลาดลงมาถึงแก้ม หางของลาบราดอร์จะกลมอ้วนและหนาปกติจะเป็นสีน้ำตาล หรืออาจจะเป็นสีช็อคโกแลต สีครีม หรือสีดำ เหมือนสีของขน แต่ขนต้องไม่เป็นลูกคลื่น และการที่มีแต้มขาวเล็กน้อยที่หน้าอกไม่ถึงเป็นข้อเสียแต่อย่างใด

ขนาดของตัวผู้เมื่อโตเต็มวัยจะสูงระหว่าง 22 - 24 นิ้ว หนักประมาณ 27 - 35 กิโลกรัม ขนาดของตัวเมียเมื่อโตเต็มวัยจะสูงระหว่าง 21 - 23 นิ้ว หนักประมาณ 25 - 32 กิโลกรัม การดูแลเรื่องขนโดยการ ใช้แปรงสุนัขขนสั้นแปรงต่างๆ ทุกวันจะทำให้ขนเป็นประกายมัน และการพาสุนัขพันธุ์นี้ให้มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอจะทำให้สุนัขแข็งแรงสมบูรณ์ โดยเฉพาะการว่ายน้ำนั้นถือว่าการออกกำลังกายที่มันชื่นชอบและถนัดที่สุด สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ต้องการการสัมผัสดูแล พบปะผู้คน

ทุกๆวัน วิธีนี้จะทำให้มันมีความสุขจิตใจที่ดี ว่านอนสอนง่าย ในปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ลาบราดอร์ นั้นสามารถช่วยมนุษย์ได้เกินกว่าสุนัขพันธุ์อื่นๆใดในโลกนี้จะทำได้เหมือนสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์

สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ มีจุดเด่นที่มีจมูกไวมาก สามารถรับรู้สิ่งผิดปกติได้เร็ว ได้ขนจะมีต่อมน้ำมันซึ่งจะผลิตน้ำมันออกมาบำรุงขนให้เป็นมันอยู่เสมอ จึงไม่เปื้อกน้ำง่าย และจะมี ใบหูที่ยาว สามารถดำน้ำได้นานถึง 15 นาที เพราะใบหูจะปิดรูหูไม่ให้น้ำเข้าได้ และสุนัขพันธุ์นี้ยังสามารถสื่อความหมายได้ 80-300 คำ (ฝ่ายแผนงาน ศูนย์ปราบปรามยาเสพติดให้โทษตำรวจภูธร ภาค 5, 2542, หน้า 2) สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ เป็นสุนัขที่มีคุณสมบัติและรูปร่างลักษณะที่ค่อนข้างจะมีความเฉพาะตัวในตัวของมันเอง เพราะเป็นสุนัขที่มีความเฉลียวฉลาดและมีความสามารถมากมาย จึงเหมาะที่จะเลี้ยงเพื่อนำไปประกวด หรือ เลี้ยงสุนัขเอาไว้ใช้งาน (หนึ่งสยาม เคนเนล, 2543, หน้า 54) ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยสารสุนัขและสัตว์เลี้ยง (2539, หน้า 33) ที่ได้กล่าวถึง สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ว่า เป็นสุนัขที่ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ เป็นสุนัขนำทางและเป็นสุนัขตรวจจับยาเสพติด นอกจากนี้ยังเป็นสุนัขล่านกที่ยอดเยี่ยม เป็นสุนัขที่คาบของได้ดีกว่าสุนัขพันธุ์อื่น ไม่ว่าจะเปียกในน้ำหรือบนบก

สุนัขมีอยู่หลากหลายพันธุ์ จึงมีการแบ่งกลุ่มสุนัขเพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการจัดการประกวดโดยได้จัด สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ให้อยู่ในกลุ่ม SPORTING GROUP (GUNDOG) ซึ่ง ได้แก่ AMERICAN COCKER SPANIEL, ENGLISH COCKER SPANIEL, GOLDEN RETRIEVER, IRISH SETTER, LABRADOR RETRIEVER (ชมรมผู้เลี้ยงสุนัขเชียงใหม่ (CHIANGMAI KENNEL CLUB), 2542)

กมล อวัยวานนท์ (2542, หน้า 27) ได้รวบรวมเรื่อง ไอ.คิว.สุนัข จากผลการศึกษาเรื่องความฉลาด (ไอ.คิว.) ของสุนัขพันธุ์ต่างๆ จำนวนพันธุ์สุนัข 79 พันธุ์ ที่ ดร.สแตนลีย์ คอร์เรน ได้ศึกษาเอาไว้ดังต่อไปนี้ (ยกตัวอย่าง 10 อันดับแรก)

1. บอร์เดอร์ คอลลี
2. พูเคิล
3. เยอรมันเช็พเพอด
4. โกลเด้น รีทรีฟเวอร์
5. โดเบอร์แมน
6. เซทแลนด์ ชีพด็อก
7. ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์
8. ปาปียอง
9. ร็อตไวเลอร์
10. ออสเตรเลียน แดทเทิลด็อก

การฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน

ผู้เลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่ เลี้ยงสุนัขไม่ค่อยได้หัด เพราะไม่มีเวลาที่จะหัด ปล่อยให้สุนัขกำหนดพฤติกรรมของตัวเอง เมื่อตัวไหนมีนิสัยก็น่ารัก ตัวไหนที่ไม่ดีก็คิดจะเลิกเลี้ยง จึงขอให้ท่านผู้เลี้ยงได้สนใจสุนัขด้วย ควรจะมีการฝึกสุนัขเสียแต่เนิ่นๆ สุนัขตัวเล็กจะหัดยาก เพราะชอบเล่นไม่ค่อยสนใจ ควรจะหัดเมื่อสุนัขอายุ 3 - 4 เดือน ถ้าโตกว่านี้จะเป็นและหัดยาก การที่จะฝึกสุนัขจะต้องมีความตั้งใจอดทน มีเมตตากรุณาต่อสุนัข มีเวลาฝึกสอนอย่างจริงจังพอสมควร (น.ฉัตรวงศ์ทิวา, 2534, หน้า 74) เช่นเดียวกับ ปานเทพ รัตนากร (2539, หน้า 216) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกด้วยตนเองนั้น เป็นการฝึกให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่งเพื่ออยู่ร่วมกับเจ้าของและแสดงถึงความน่ารัก ความน่าเอ็นดู สร้างความผูกพันระหว่างสุนัขกับเจ้าของ และอายุของสุนัขที่จะฝึกนั้น เข้าทำนอง “ไม้อ่อนคัดง่าย ไม้แก่คัดยาก” ในการฝึกสุนัขอายุ 6 เดือน ถือว่าเป็นการฝึกสุนัขแบบมืออาชีพ คือมีการเพิ่มหลักสูตรฝึกหัดอีกระดับหนึ่ง เช่น การฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานโดยไม่ใช้สายฝึก การฝึกดมกลิ่น สะกครอย ลังกัด และคุ้มครองเจ้าของ ฯลฯ หรือ การฝึกอารักขา (SchH)

สันต์ นาคะสุวรรณ (2533, หน้า 103) ได้กล่าวไว้ว่า สุนัขโตจะมีพัฒนาการทางร่างกายที่สมบูรณ์ และผู้ฝึกจะไม่สามารถควบคุมความประพฤติของสุนัขได้ ในการฝึกขั้นพื้นฐาน หากสุนัขโต

ถูกรบกวนด้วยการฝึกให้มันเปลี่ยนนิสัยหรือการประพาศิในทันทีทันใด อาจจะทำให้เกิดอาการก้าวร้าวและ อาจจะทำให้เกิดโดยที่เราไม่ทันระวังตัว ดังนั้นการฝึกสุนัขโคจึงต้องฝึกอย่างค่อยเป็นค่อยไป และต้องเตรียมพร้อมที่จะทุ่มเทความคิดและความพยายามอย่างมากกว่าการฝึกลูกสุนัข

โดยความเป็นจริงแล้ว เจ้าของสุนัขทุกคนย่อมต้องการให้สุนัขของตัวเองเป็นสุนัขที่ฉลาด มีความสามารถที่จะทำอะไรบางอย่างตามที่ต้องการได้ สามารถเชื่อฟังคำสั่งง่ายๆ เช่น ให้อุ้มเป็น หรือตั้งให้ นั่ง คอย ยืน หยุด หมอบ ฯลฯ หรือแม้แต่ว่าจะสั่งให้กัดใครก็ได้ อันที่จริงการฝึกของสุนัขนั้นก็คือการฝึกตัวของตัวเจ้าของเองมากกว่าที่จะทำการฝึกสุนัขของท่าน ก่อนอื่นผู้ฝึกจะต้องเรียนรู้หลักการต่างๆในการฝึก วิธีใช้คำสั่งคำบอกต่างๆในการฝึก คำสั่งที่จำเป็นในการฝึกนั้นมีอยู่ 6 คำสั่งคือ จิต นั่ง หมอบ คอย มาและไม่ว่าทั้ง 6 คำสั่งนี้ก็เพียงพอที่จะทำให้สุนัขที่เลี้ยงอยู่มีความประพฤติดี (ประสงค์ สุวรรณมงคล, 2538, หน้า 9 - 10)

น.ฉัตรวงศ์ทิศา (2534, หน้า 74 - 75) ได้กล่าวถึง การฝึกสุนัขขั้นพื้นฐาน ไว้ว่า สิ่งที่จะฝึกสุนัขขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. การเรียก ควรใช้คำพูดเสียงหนัก เป็นการสั่งให้สุนัขกระทำเช่น มาที่นี่ ไปนอน อย่า ไม่ เป็นต้น คำพูดที่ใช้ ควรเป็นคำพูด 1-2 คำเท่านั้นหากมากคำเกินไป สุนัขจะจำไม่ได้
2. การให้คำชมเชย เมื่อสุนัขทำถูกหรือทำดี ให้ใช้คำพูดว่าดีหรือใช้การกระทำเช่นลูบหัว หรือคอบหัวสุนัขเบาๆ
3. การลงโทษ การเลี้ยงสุนัขให้ดี ต้องอาศัยทั้งพระเดชและพระคุณ มีการใช้เสียงดุ เช่น อย่า ไม่ เวลาขัดแต่สิ่งของ เมื่อกระโดดตกกายก็ต้องยกเข้าขึ้นรับแรงปะทะจากตัวสุนัข หรือใช้มือขยำคอ หรือจับที่ปลอกคอ จะทำให้สุนัขเกรงกลัว

สุวรรณา พรหมทอง (2540, หน้า 84 - 86) ได้กล่าวถึง หลักการฝึกสุนัข ไว้ว่า การฝึกสุนัขให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้ฝึกควรปฏิบัติตามหลักการดังนี้

1. มีขั้นตอนการฝึกที่แน่นอนจากง่ายไปหายาก
2. ใช้เวลาในการฝึกช่วงสั้นๆ ไม่ควรเกิน 10 นาที/ครั้ง และพักช่วงละ 5-10 นาที
3. การออกคำสั่งให้สุนัขทำตามนั้น คำสั่งจะต้องเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง สุนัขจะได้ไม่สับสน
4. การฝึกควรทำเป็นเรื่องสนุกสนาน ไม่ทำให้เป็นสิ่งที่น่าเบื่อหรือทำให้สุนัขกลัวว่าจะถูกลงโทษ

5. ให้รางวัลสุนัขทันทีและทุกครั้งที่ทำตามคำสั่ง ได้ถูกต้อง รางวัลที่ให้อาจเป็นคำชมเชย เช่น “ดีมาก” หรือ การสัมผัส เช่น ใช้มือตบเบาๆที่บริเวณลำคอหรือลำตัว

6. ถ้าสุนัขทำผิดจะต้องลงโทษทันทีภายใน 30 วินาที ไม่เช่นนั้นสุนัขจะไม่ว่าใครจะลงโทษ เพราะอะไร การลงโทษนั้นอาจใช้กระตุกสายจูง (ถ้าสุนัขใส่สายจูงอยู่) หรือการเขย่าแฉกคอ แต่ไม่ควรทุบตีอย่างรุนแรงหรือทำให้สุนัขเจ็บ เพราะสุนัขจะกลัวและเกลียดการฝึก

7. การแก้ไขหรือห้ามไม่ให้ใช้คำว่า “ไม่” หรือ “อย่า” โดยออกเสียงอย่างดังและหนักแน่น และอาจจะทำหน้าตาทำทางดูๆ ประกอบด้วยก็ได้

ประสงค์ สุวรรณมงคล (2538, หน้า 72 - 74) ได้กล่าวถึงหลักการฝึกไว้ว่า ในระหว่างการดำเนินการฝึกสุนัขนั้น มีหลักการฝึกที่ควรทราบดังนี้

1. สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่ต้องการทำในสิ่งที่เจ้าของพอใจ ซึ่งไม่เหมือนกับสัตว์อื่นที่เรียนได้จากความกลัวหรือการให้รางวัลเป็นของกิน สุนัขจะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจถ้าหากเจ้าของได้ใช้คำพูดที่แสดงออกมามีความรักและเมตตา ส่วนที่ยากที่สุดในการฝึกก็คือ การใช้สื่อกลางในการที่จะให้สุนัขเข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้ฝึก ถ้าหากสามารถทำให้สุนัขเข้าใจในสิ่งที่ท่านต้องการให้สุนัขทำ สุนัขก็จะปฏิบัติตาม ต้องจำไว้เสมอว่าสุนัขไม่เข้าใจภาษามนุษย์แต่ก็สามารถเข้าใจได้โดยการใช้เสียงและท่าทางร่วมกัน

2. ผู้ฝึกต้องมีความอดทน แสดงให้สุนัขเห็นและเข้าใจในคำง่ายๆ แต่ละคำที่เป็นความหมายของคำสั่ง ช่วยให้สุนัขเข้าใจคำสั่งด้วยมือและสายฝึกตลอดเวลาของการฝึก ทำซ้ำๆ ซากๆ ด้วยคำพูดประกอบท่าทางจนกว่าสุนัขจะเข้าใจ เมื่อเห็นว่าสุนัขเข้าใจในคำสั่งแล้ว ให้ลองใช้คำสั่งเสียงแต่เพียงอย่างเดียว

3. การใช้เสียงในการฝึก หรือการออกคำสั่ง เสียงที่ใช้เป็นคำสั่งเป็นเสียงดังชัดถ้อยชัดคำ เป็นเสียงแข็งบังคับและชัดเจนคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงและต้องไม่ทำให้สุนัขลังเลหรือสับสน ใช้คำสั่งซ้ำๆ จนสุนัขเข้าใจและปฏิบัติตาม ต่อไปสุนัข จะได้เรียนรู้ว่าการฝึกนั้นแตกต่างจากการเล่น เมื่อได้ให้คำสั่งแก่สุนัข สุนัขจะต้องปฏิบัติทันทีไม่ว่าจะมีสิ่งล่อใจอยู่ข้างหน้าหรือไม่ก็ตาม ควรจำไว้ว่าระดับเสียงจะต้องไม่ดังแบบตะโกน ไม่เปลี่ยนแปลงคำสั่งๆ ระหว่างการฝึก ขอบเขตของคำสั่งเป็นคำสั่งสั้นๆ เพียงสองสามคำเท่านั้น และหากใช้บุคคลเพียงคนเดียวดำเนินการฝึกจะเป็นการดีที่สุด ถ้าใช้หลายคนฝึกอาจจะใช้คำและกลเม็ดแตกต่างกัน อันจะทำความสับสนให้แก่สุนัข ตัวอย่างเช่น การเรียกสุนัขให้มาหาโดยใช้คำสั่งอาจแตกต่างกันเช่น “มา” “มานี่” เป็นต้น

4. ควรฝึกสุนัขก่อนเวลาให้อาหาร หรือภายหลังที่สุนัขได้กินอาหารแล้วไม่น้อยกว่า หนึ่ง ชั่วโมง จะทำให้สุนัขไม่เบื่อหน่ายในการฝึก ถ้าสุนัขกินอาหารอิ่มใหม่ๆ จะทำให้รู้สึกอิ่ม ชอบแต่จะนอน ไม่เต็มใจฝึก และก่อนที่จะลงมือฝึกควรปล่อยให้สุนัขมีอิสระสักชั่วระยะเวลาหนึ่งก่อนเสมอ เพื่อให้เวลาสำหรับสุนัขได้เตรียมตัวฝึก การฝึกในตอนเช้าและตอนเย็นเป็นเวลาที่เหมาะที่สุด ในเวลากลางวันซึ่งปกติอากาศจะร้อนและอบอ้าว ไม่สมควรจะทำการฝึก จะทำให้ทั้งผู้ฝึกและสุนัขเหน็ดเหนื่อยและเบื่อหน่ายง่าย

5. การฝึกสุนัขให้เริ่มด้วยบทเรียนที่ง่ายๆ ไปหาบทเรียนที่ยากขึ้นโดยลำดับ การฝึกหัดสำหรับบทหนึ่งๆ นั้นต้องให้สุนัขปฏิบัติได้โดยถูกต้องเสียก่อนจึงค่อยฝึกหัดบทเรียนอื่นต่อไป การฝึกหัดครั้งหนึ่งไม่ควรทอดระยะนานเกินกว่า 20 นาที จะทำให้สุนัขมีความเบื่อหน่ายต่อการฝึก ในการฝึกถ้าปรากฏว่าสุนัขทำผิด คือ ปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือทำไม่ได้ต้องแก้ไขทันที การแก้ไขคือ การลงโทษ เป็นการลงโทษที่ผิดปรกติธรรมดาที่ไม่พึงปรารถนาของสุนัขออกไป การแก้ไขทำได้ 2 วิธี วิธีแรกเป็นการใช้คำพูดเสียดๆ นิยมใช้คำว่า “ไม่” ออกเสียงสั้นๆ หนักและดัง ทำหน้าตาถูประอบด้วยก็จะผลดีมาก ในทางด้านจิตวิทยา เพราะสุนัขสามารถอ่านหน้าตาและท่าทางของเจ้าของได้ดีเท่ากับการอ่านระดับเสียง อีกวิธีหนึ่งคือการแก้ไขโดยการ กระตุกสายจูง ซึ่งจะทำให้สุนัขรู้สึกเจ็บเล็กน้อยหรือไม่เจ็บเลย แต่การดึงสายจูงเป็นการฝืนความเคลื่อนไหวและเป็นการบังคับอยู่ในตัวจะทำให้สุนัขมีสติและรู้สึกตัวได้ อย่าทำโทษหรือแก้ไขสุนัขเพราะความโกรธเมื่อสุนัขได้ทำผิดไปนานแล้ว ห้ามทำโทษสุนัขโดยการทุบตีหรือทำให้สุนัขเจ็บปวดเกินกว่าเหตุเพราะสุนัขจะกลัวและเกลียดการฝึกจนฝังใจ

6. คำสั่งต่างๆ เช่น คำว่า อย่า ไม่ มา มานี้ ไป ไปนอน เหล่านี้เป็นคำสั่งที่สั้นและรัดกุมดีแล้ว อย่าเติมถ้อยคำอื่นๆ ผสมลงไปอีก จะทำให้เป็นประโยคที่ยาวไป เช่น “บอกวามานี้” เป็นต้น สุนัขจะจำคำที่เป็นประโยคยาวๆ ไม่ได้

7. ใช้เวลาฝึกในระยะสั้นๆ ในตอนเริ่มต้น เช่น ไม่ควรเกิน 10 นาที ต่อครั้งโดยมีการพักผ่อนช่วงละ 5 - 10 นาที การฝึกนานเกินไปจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความอดทนและเสียอารมณ์ จะทำให้เกิดความสับสน ก่อนการฝึกและหลังการฝึกทุกครั้งควรจะเล่นหัวกับสุนัขชั่วระยะหนึ่ง แต่อย่าได้เล่นระหว่างการฝึก เพื่อจะให้สุนัขแยกออกว่าการเรียนเป็นเรื่องจริงจังสนุกสนานนั้นมาที่หลัง ถ้าสุนัขแสดงอาการเบื่อหน่ายหรือแสดงอาการอันน่าสงสัยว่าจะมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น ควรจะงดทำการฝึกหัดเสียโดยทันที

8. เมื่อสุนัขปฏิบัติได้ถูกต้อง ให้ชมเชยสุนัขอย่างเต็มที่ด้วยคำพูดเช่น “ดี” หรือ “ดีมาก” โดยออกเสียงให้นุ่มนวลแสดงความพอใจ พร้อมกับใช้มือตบที่ไหล่เบาๆ หรือ ลูบหัวด้วยความปราณี

อย่าให้รางวัลด้วยของกินระหว่างการฝึก ซึ่งจะช่วยให้สุนัขเกิดความเคยชินจนเป็นนิสัยว่าการฝึกทุกครั้งจะได้ของกินเป็นรางวัล ถ้าไม่มีของกินก็จะปฏิบัติไม่เต็มที่หรือไม่ตั้งใจ เมื่อสุนัขปฏิบัติสำเร็จตามคำสั่งแม้ว่าการปฏิบัติของสุนัขจะล่าช้า การชมเชยก็จะทำให้สุนัขปฏิบัติดีขึ้นในเวลาต่อมา

สมาคมโรดาร์แค้นอุณ - ชมรมผู้เลี้ยงสุนัขจังหวัดขอนแก่นและสโมสรนักศึกษาคณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2541, หน้า 71 – 72) ได้รวบรวมข้อมูลเรื่องการฝึกสุนัขใช้งานไว้ดังนี้ว่า จะเริ่มฝึก เมื่อไร, ฝึกอย่างไร และอะไรบ้าง

- การฝึกทำได้ 2 อย่างคือ ฝึกอาทิตย์ละครั้ง ในเวลาเดียวกัน ใช้เวลาครึ่งชั่วโมง โดยฝึกในหมู่คนหลายๆ หรือ ฝึกทุกวันในเวลาเดียวกัน ใช้เวลา 15 นาที โดยอย่าให้ครอบครัวร่วมครอกเดียวกันได้เห็นและได้ยิน

- ฝึกทุกวันควรจะดีกว่า เพราะค่อยๆ เรียนรู้และแน่นอนกว่า
- ฝึกทำชนิดในสายจูง และเรียกให้เข้ามาหา, ฝึกให้คาบ, ต่อมาฝึกให้นั่ง, หมอบ, คอย

- โดยธรรมชาติสุนัขจะสนุกกับการฝึก โดยเฉพาะเรียกเข้ามาหา และชอบคาบ
- ห้ามทำโทษสุนัขเด็ดขาด เพราะสุนัขจะกลัวไปตลอด เพียงแต่พูดว่า “ไม่” ถ้าจะทำโทษก็ต้องอยู่ใกล้ๆ เขา เพื่อเขาจะได้มาคืนดีได้

- เมื่อสุนัขทำถูก หรือทำดี ควรจะชมเชยเขา “ดี” หรือ “ดีมาก” ทันที เขาจะตอบสนองเองและพอใจอย่างยิ่ง ถ้าจะให้ขนมเป็นรางวัลก็ยิ่งดี

- พยายามสั่งด้วยคำพูดเดียวกันเสมอ
- พยายามให้ลูกสุนัขทำสิ่งเดียวกันในวิธีเดียวกัน
- ห้วงเวลานี้จะเป็นเวลาที่คนและสุนัขตัดสินใจว่าใครจะเป็นนายใคร
- การฝึกหนักๆ ให้เริ่มต้นฝึกในช่วงนี้ โดยเปลี่ยนจากฝึกแบบเล่นมาเป็นฝึก

แบบมีวินัย, ทำโทษ

- ต้องแยกออกจากสุนัขตัวอื่น
- หยุดพักและเล่นหัวกับเขา
- ฝึกหนัก เอาจริงจัง (SERIOUS TRAINING) พอเหมาะสม
- ความสัมพันธ์จะเกิดโดยสุนัขได้เรียนรู้ สุนัขจะเริ่มค้นด้วยการเรียนครั้งแรก, การเรียนครั้งแรกจะเปลี่ยนมาเป็นเรียนบ่อยๆ, การเรียนบ่อยๆ จะไม่มีทางลืมที่เรียนมาครั้งแรก

บทเรียนที่ใช้ในการฝึก

การฝึกเป็นงานหนักทั้งสุนัขและผู้ฝึก สุนัขเล็กๆ ใช้เวลาฝึกในช่วงหนึ่งได้ไม่เกิน 10 นาที ก็จะไม่อยากฝึกต่อ ดังนั้นควรจำกัดอย่าให้บทแรกยาวเกินไปนัก แล้วจึงค่อยๆ เพิ่มเวลาไปเป็นระยะ จนกระทั่งถึง 30 นาที คุณเองก็อาจพบได้ว่าตัวคุณก็หมดความอดทนเหมือนกันเมื่อใกล้จะหมดเวลาฝึก เมื่อคุณรู้สึกว่าคุณอารมณ์ไม่ดีให้หยุดฝึกและใช้เวลาที่เหลืออยู่ทบทวนบทเรียนเก่าๆ ไปก่อนและก่อนหรือหลังบทเรียนควรมีช่วงพักผ่อนด้วยแต่ไม่ใช่เล่นเครื่องจริงจัง ความสนุกจะตามมาหลังจากนี้ อย่าใช้เวลาในการฝึกช่วงแรกๆ มากนัก มิฉะนั้นสุนัขจะเบื่อ พยายามจบเรียนในช่วงที่ดี ๆ ถ้าหากสุนัขไม่ได้ทำในสิ่งที่คุณต้องการ นั้นเป็นเพราะ คุณ ไม่สามารถทำให้มันจดจำได้ดีพอ

เครื่องมือในการฝึก

1. เชือกที่ใช้ในการจูงสุนัข ใช้เรียกกันอย่างแพร่หลายว่า “ตัวนำ” ดังนั้นเราจะใช้คำนี้แทนตัวนำที่ดีที่สุดสำหรับการฝึกนั้น เป็นผ้าทอหรือสาน ยาว 6 ฟุต ส่วนใหญ่ใช้สีทึ่มๆ มอๆ หรือจะใช้เป็นหนังขนาดเท่ากันหรือจะใช้แบบเป็นสีสันก็มีใช้กันอยู่บ้างแล้วแต่จะเลือก
2. ต้องใช้ปลอกคอฝึกสุนัข ควบคู่ไปด้วย ปลอกคอฝึกส่วนใหญ่ทำด้วยในลอน หรือโซ่เหล็ก ซึ่งมีห่วงติดอยู่ที่ปลายทั้งสองข้าง แล้วใช้ตัวนำ คล้องกับปลายห่วงทั้งสองข้าง ใช้พ่อนหรือดึงบังคับสุนัข แม้ว่าจูงสุนัขแค่ไม่กี่ก้าวไม่ได้ทำให้สุนัขต้องเจ็บแต่อย่างใด และมันก็ต้องใช้ในการฝึกด้วย ควรฝึกวิธีการใช้ปลอกคอให้ถูก ปลอกคอฝึกควรจะได้รอบคอสุนัขเพื่อจะสามารถล่ำนตัวนำกับห่วงตรงปลายปลอกคอ อย่าใส่ห่วงได้คอ มันเป็นสิ่งสำคัญในการใส่ปลอกคอฝึกให้ถูก มันจะได้แน่นเวลาที่ดึงตัวนำและง่ายเวลาพ่อนหรือ ไม่ได้รั้งตัวนำ
3. วิธีการจับตัวนำ เป็นปัจจัยสำคัญมาก ขณะที่ปลอกคอควรจะได้ห้อยอยู่ตลอดเวลาออกจากเวลาดึง จับวงเชือกไว้ด้วยมือขวา ไหว่มือไปด้านข้าง ส่วนมือซ้ายจับตัวนำไว้ให้ใกล้ปลอกคอฝึกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนที่เหลือของตัวนำก็จะขมวดเป็นวงได้ (ที่ถือด้วยมือขวา) แนบแขนข้างนี้กับลำตัว การพ่อนดึงคล้ายทุกอย่าง ทำด้วยมือซ้าย ด้วยการกระตุกตัวนำไปในทางที่ต้องการ (สันต์ นาคะสุวรรณ, 2533, หน้า 81 - 82)

พิจิตพล เชนประเสริฐ (2533, หน้า 59 – 60) ได้เรียบเรียงเรื่อง ปลอกคอและสายจูง ไว้ดังนี้ ปลอกคอกนุ่มๆ สวมใส่สบาย ควรรัดให้แน่นพอดีๆ อย่าให้แน่นจนทำให้ถูกสุนัขหายใจไม่สะดวก หรือหลวมเกินไปจนหลุดออกมาจากคอของถูกสุนัขเวลาจูง ปลอกคอควรสวมให้หลวมนิคหน่อยพอให้เราเอานิ้วสอดเข้าไปได้สะดวก และให้คอยเช็คว่าปลอกคอสุนัขในแต่ละอาทิตย์ว่าคับแล้วหรือยัง เพราะ

สุนัขจะต้องโตขึ้นทุกวันๆ และมันจะเป็นการฉลาด หากเราถอดปลอกคอกออกจากคอกสุนัขทุกคืน เพื่อป้องกันไม่ให้คอกเป็นรอย

สายจูงสุนัขเส้นเบาๆ ควรผูกติดกับปลอกคอกและปล่อยให้ลากไปกับพื้นสักพักในช่วง สัปดาห์แรกที่มีการสวมปลอกคอก หลังจากนั้นเราค่อยมาฝึกกันอย่างจริงจังโดยเราถือสายจูงค่อยๆ ดึง แสดงที่ทำชวนลูกสุนัขออกไปเดินเล่นกับเราโดยให้เดินทางซ้ายมือของเรา (หากเรานัดขวา) หรือให้ เดินทางขวาของเรา (หากเรานัดซ้าย) เราควรชมเชยลูกสุนัขเวลามันเดินนำหน้าเรา และเมื่อมันเดินตาม หลังเราก็ไม่ต้องทำโทษ ทำเป็นเฉยๆ เสีย ให้จำไว้เสมอว่าจงอย่าใช้สายจูงดึงลูกสุนัขหรือลากถูถูกั๊ก เป็นอันขาด สายจูงควรใช้เป็นที่ของสร้างความสนุกให้แก่สุนัข มิใช่เครื่องมือสำหรับทำโทษสุนัข เช่นเดียวกับ ปรีชา เพ็ญเจริญรุ่ง (2537, หน้า 62 - 64) ที่ได้กล่าวถึง การฝึกคำสั่งพื้นฐานอื่นๆ ไว้ว่า คำพูดที่เป็นคำสั่ง ควรเป็นคำพูดง่ายๆ สั้นๆ คำเดียว เช่น “มานี่” “นั่ง” “เดิน” “รอ” ใช้น้ำเสียงให้หนักแน่นชัดเจน แต่ไม่ใช่ตะโกน ในระยะแรกๆ อาจต้องแสดงท่าประกอบหรือค่อยๆ จัดให้มันทำตามคำสั่ง พยายามทำบ่อยๆ เมื่อมีโอกาส อย่าเพิ่งหมดความอดทนหรือล้มเลิกความพยายามเสียก่อน ต้องระลึกไว้เสมอว่าเราก็กำลังสอนให้มันทำสิ่งบางอย่าง ที่ไม่ใช่เป็นเรื่องที่มันควรรู้อาโดยสัญชาตญาณตั้งแต่เกิด เมื่อฝึกบ่อยๆ สุนัขก็จะจำได้และปฏิบัติตาม

อุปกรณ์ในการฝึกที่สำคัญคือ ปลอกคอกและสายฝึก ควรเป็นปลอกคอกที่ใส่พอดีไม่หลวมหรือรัดคอมากเกินไป สายฝึกจะอยู่ติดกับปลอกคอกเพื่อใช้เชื่อมโยงระหว่างผู้ฝึกกับสุนัข ควรจะยาวพอไม่หย่อนหรือดึงเกินไป คำสั่งพื้นฐานที่จะฝึกมีดังนี้

ก. ฝึกเดิน ให้สุนัขอยู่ทางด้านซ้ายมือ ออกคำสั่งว่า “เดิน” เพียงอย่างเดียว แล้วจึงเริ่มออกเดินช้าๆ อาจต้องดึงสายฝึกเล็กน้อยเพื่อให้มันเดินทันแล้วชมมันว่า “ดี” หรือ “ดีมาก” หากมันเดินนำหน้าหรือห่างออกไปอย่างแรงฝีเท้าหรือวิ่งตาม จะทำให้ยิ่งเคลื่อนออกไป ค่อยๆ ดึงสายฝึก ให้มันเดินช้าลง พยายามเดินคู่กับมัน เดินไปเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เพื่อหัดเดินตรงและหัดเลี้ยว ชมเชยมันทุกครั้งที่ยังทำได้ถูกต้อง

ข. ฝึกมา ให้เรียกชื่อมันพอได้ยิน และส่งด้วยคำสั่ง “มา” หรือ “มานี่” ถ้ามันไม่มาหรือไม่เข้าใจต้องเดินไปหามันแล้วอุ้มมันมาซึ่งที่ที่ยืนอยู่ ทำเช่นนี้จนกว่ามันจะเข้าใจ

ค. ฝึกนั่ง นั่งในที่นี้หมายถึงการให้สุนัขนั่งเท่านั้นพื้น เพ้าและก้นอยู่กับพื้น ใช้คำสั่ง “นั่ง” หรือ “นั่งลง” จัดทำให้มันนั่งสักชั่วขณะตามที่เรากำลังต้องการ หากมันหมอบหรือยืนขึ้นก็ต้องคอยออกคำสั่ง และจัดทำใหม่ ฝึกบ่อยๆ พร้อมกับคำชม การฝึกทำนั่งเป็นท่าฝึกที่ง่ายมากที่สุด

ง. การฝึกหมอบ เมื่อสุนัขเข้าใจคำสั่งก็เริ่มฝึกท่าหมอบต่อไป จัดให้มันอยู่ในท่านั่งแล้วออกคำสั่ง “หมอบ” พร้อมกับดึงขาหน้าลงมาติดพื้น ค่อยๆ ทำอย่าให้สุนัขตกใจ

จ. ฝึกรอ ใช้คำสั่งว่า “หยุด” จัดให้มันอยู่ในท่านั่งแล้วเดินออกจากมัน ถ้ามันทำท่าจะตามก็จัดให้มันอยู่ในท่าเดิม แล้วทวนคำสั่ง จนกว่ามันจะเชื่อมโยงระหว่างคำสั่งกับการกระทำ อย่าเพิ่งหมดความอดทน

ในการฝึกสุนัขจะต้องทำการฝึกเป็นประจำทุกวัน แต่ละคำสั่งต้องฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อให้มันจดจำถึงคำสั่งและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง การฝึกควรฝึกเวลาสั้นๆ แค่ 10-15 นาที แต่ฝึกบ่อยๆ เช่นวันละ 2-3 ครั้ง จะได้ผลกว่าฝึกนานๆ ซึ่งน่าเบื่อหน่าย อย่าฝึกหลังจากให้อาหารเพราะตัวมันเองไม่อยากจะออกกำลัง เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกแล้วจะต้องให้สุนัขได้พักผ่อน เล่นกับมันสักกระยะหนึ่ง เพื่อให้มันแยกออกได้ว่าเวลาใดเป็นเวลาฝึก เวลาใดเป็นเวลาพัก

ประสวงค์ สุวรรณมงคล (2538, หน้า 74-93) ที่ได้กล่าวถึง การฝึกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่งไว้ดังนี้ ผู้ฝึกสามารถสื่อสารกับสุนัขในคำสั่งห้ามและการชม ต่อไปก็ควรฝึกในคำสั่งพื้นฐานอื่นๆ เช่น การเดิน นั่ง หมอบ การรอ และมาหา การสอนไม่ให้สุนัขทำสิ่งเหล่านี้นอกจากจะทำให้สุนัขเชื่อฟังคำสั่งแล้วยังช่วยป้องกันไม่ให้สุนัขได้รับอันตราย เช่น จากการจราจร เป็นต้น ในการฝึกสุนัขไม่ได้หยุดเพียงแต่การรู้จักคำสั่งพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังมีหลักสูตรที่เพิ่มมากขึ้นไปอีก โดยจะพัฒนาให้สุนัขสามารถนำไปใช้ในการแข่งกีฬา การดมกลิ่น การคาบของ และการหมอบบรอคำสั่ง เป็นต้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเจ้าของและความฉลาดของสุนัข การดำเนินการฝึกให้สุนัขเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้นนี้มีส่วนประกอบอันควรพิจารณา 4 ประการคือ ผู้ฝึก สถานที่ฝึก เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกและวิธีการฝึก

ผู้ฝึก ผู้ฝึกสุนัขหมายถึงตัวเจ้าของสุนัขหรือครูฝึกสุนัขที่จะต้องทำหน้าที่เป็นครูสอนบทเรียนต่างๆ ให้แก่สุนัข ซึ่งจะต้องมีใจรักสุนัขและรักที่จะฝึกสุนัข มีความอดทนและเพียรพยายามสูง มีความตั้งใจแน่วแน่ และต้องศึกษาหาความรู้เรื่องการฝึกสุนัขให้เข้าใจดีเสียก่อน การที่เจ้าของสุนัขได้มีโอกาสเป็นผู้ฝึกสุนัขเองย่อมจะเหมาะสม เพราะสุนัขมีความรักใคร่อยู่แล้วจะทำให้สุนัขยอมเชื่อฟังคำสั่งได้โดยง่าย

สถานที่ฝึก สถานที่สำหรับการฝึกสุนัขควรจัดให้มีสถานที่โดยเฉพาะเพื่อให้มีสมาธิในการฝึก สถานที่ซึ่งมีเสียงหรือเหตุรบกวนอื่นๆ จะทำให้ความตั้งใจของสุนัขเขวไปได้ ถ้าไม่มีสถานที่โดยเฉพาะอาจใช้สนามบ้านหรือห้องกว้างๆ เป็นที่ฝึกก็ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการฝึก เครื่องมือในการฝึกสุนัขต่างๆ ที่จำเป็นคือ ไซ้คอและสายฝึก

โซ่คอ้มักทำด้วยเหล็กปลอดสนิม มีห่วงอยู่ที่ปลายทั้งสองข้าง ขนาดขึ้นอยู่กับขนาดของสุนัข วัตถุประสงค์ของการใช้โซ่คอกก็เพื่อให้โซ่รัดคอสุนัขเมื่อกระดุกหรือดึงสายจูง เป็นการบังคับสุนัขหรือทำโทษสุนัข ส่วนสายฝึกหรือสายจูงทำด้วยหนังหรือผ้าใบหรือไนลอน ขนาดยาวประมาณ 5 ฟุต บางขนาดอาจยาว 25 - 35 ฟุต ปลายข้างหนึ่งมีหัวโลหะเป็นที่คล้องกับโซ่ ส่วนอีกข้างหนึ่งอาจเป็นห่วงเพื่อใช้สอดมือเวลาจูงสุนัข

วิธีการฝึก

1. การฝึกสุนัขให้ชินกับโซ่และสายฝึก สุนัขบางตัวไม่ยอมให้ใส่ปลอกคอหรือล่ำนโซ่เพราะความไม่เคยชินในครั้งแรกๆ สุนัขจึงมักไม่ร่วมมือ มีหน้าซำยังพยายามแกะหรือตะกุกตะกายให้หลุดพ้นจากพันธนาการเหล่านี้ ตัวใดที่ไม่ค่อยเอาเรื่องนักเพียงเดินร่นคอสู้อยู่สักพักก็ยอมรับอย่างง่ายดายแต่บางตัวหัวแข็งใจหिनขัดขืนทุรนทุรายแทบเป็นแทบตาย อย่างนี้ก็ต้องค่อยๆ เพิ่มระยะเวลาการหัดให้ยาวขึ้นเพื่อความคุ้นเคยและเคยชิน เมื่อสุนัขเริ่มเคยชินกับสายฝึกก็สามารถเริ่มเรียนได้ ให้ผู้ฝึกถือสายฝึกด้วยมือขวาให้สุนัขอยู่ด้านซ้ายมือ สายฝึกจะพาดผ่านหน้าขาผู้ฝึกและสามารถใช้มือซ้ายกระดุกที่สายฝึกเมื่อจำเป็นหรือนำสุนัขให้มาอยู่ใกล้กับผู้ฝึก แต่อย่าได้ดึงสายฝึก ให้ใช้การกระดุกสายฝึกเบาๆ เมื่อผู้ฝึกต้องการที่จะแก้ไขสุนัขแล้วผ่อนสายฝึกยอมให้สุนัขเดินไปตามสบาย สุนัขบางตัวอาจต่อต้านสายฝึกซึ่งบางทีก็ปักหลักอยู่กับที่หรือนั่งอยู่กับพื้น หรือถ้าขัดขืนก็ให้ผ่อนสายฝึกและพูดลอบใจจนสุนัขนั่งจึงค่อยๆ จูงเดิน ระยะ 2-3 ก้าว การกระดุกสายฝึกสั้นๆ ก็อาจจะช่วยให้สุนัขเรียนรู้ในการที่จะเดินไปกับผู้ฝึกได้ ชมสุนัขเมื่อไม่ขัดขืนแล้วค่อยไปเพิ่มระยะทางการจูงไปเรื่อยๆ การฝึกเข้าสายจูงและการจูงเดินอาจกินเวลา 3-4 วันเมื่อสุนัขได้ชินกับสายฝึกแล้ว ก็เริ่มทำการฝึกเบื้องต้นอื่นๆ ต่อไป

2. การฝึกเดินชิด วิธีฝึก นำสุนัขเข้ามาอยู่ทางซ้ายของผู้ฝึก รวบสายฝึกไว้ในมือขวา สายฝึกควรจะต้องหย่อนเสมอ สุนัขควรอยู่ในท่ายืน ถ้าหากสุนัขยังนั่งอยู่ผู้ฝึกจะต้องกระดุกสายจูงเบาๆ และดึงให้ตึงสุนัขจะยืนขึ้นเอง ดบที่ขาข้างซ้ายของตนเอง แล้วพูดคำว่า "ชิด" เพื่อสอนให้สุนัขรู้จักคำว่าชิด ในระยะแรกสุนัขอาจจะไม่เข้ามาชิดเคียงข้างซ้ายของผู้ฝึกก็อย่าเพิ่งไปดุหรือเีคเขา ผู้ฝึกจะต้องพลิกแพลงยืดหยุ่นบ้าง โดยการปรับตัวเองยืนในตำแหน่งที่ให้สุนัขอยู่เคียงข้างซ้ายผู้ฝึก จนกว่าสุนัขจะเข้าใจคำสั่งนี้ เมื่อสุนัขเข้าที่เรียบร้อยแล้วผู้ฝึกเริ่มก้าวเดินด้วยเท้าซ้ายก่อน อาจดึงสายฝึกเล็กน้อยเพื่อให้สุนัขเริ่มทำตาม พยายามเดินช้าๆ อย่ากระซากลากถูให้สุนัขอยู่ในแนวเดียวกับขาซ้าย ถ้ามันไม่ทำตามหรือเดินถ่างให้กระดุกสายฝึกเบาๆ จนกว่าจะเดินทันกัน และชมว่า "ดีมาก" เสมอ ถ้าหากสุนัขนำหน้าเพื่อหนีห่างไป อย่าเร่งฝีเท้าหรือวิ่งตามเพราะจะยิ่งตลิดออกไป ค่อยๆ ดึงสายฝึกให้ช้าลง พยายามเดินคู่กับสุนัขและให้สุนัขเดินคู่กับผู้ฝึกให้ได้ ถ้าขณะใดที่สุนัขผลอตัวไม่สนใจอาจจะกระดุก

สายฝึกคอยเตือนให้สุนัขสนใจ การฝึกสุนัขในระยะต้นควรให้สุนัขเดินในทางตรงก่อนจนกว่าสุนัขจะเดินตามสายจูงได้ดีขึ้นจนเป็นที่พอใจของผู้ฝึก ระหว่างการฝึกหากปรากฏว่าสุนัขแสดงอาการสนใจหรือปฏิบัติได้ดีขึ้น จงชมเชยด้วยการใช้มือตบที่ไหล่ของขาหน้า และชมว่า “ดี” หรือ “ดีมาก” เสมอ การปฏิบัติได้ถูกต้องคือ สุนัขจะต้องอยู่ในระดับเข่าซ้ายของผู้จูงตลอด ไม่ถ่างไปข้างหน้าหรือลำหลัง และสุนัขจะต้องอยู่ข้างซ้ายของผู้ฝึกเสมอ ไม่ว่าผู้ฝึกจะอยู่ในลักษณะใดๆ ก็ตาม

3. การฝึกนั่ง หลังจากที่ได้ทำการฝึกเดินจนสุนัขเข้าใจแล้ว ต่อมาอีก 2-3 วัน ให้ทำการฝึกให้สุนัขนั่ง การฝึกนั่งนี้ใช้ร่วมกับการฝึกเดิน เพราะท่านั่งของสุนัขจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกับการเดิน กล่าวคือบทเรียนนั่งนี้จะสอนให้สุนัขรู้จักนั่งทันที โดยอัตโนมัติเมื่อหยุดเดิน เริ่มต้นจากการพาสุนัขเดินอยู่ในตำแหน่งเดินชิด มือขวาถือสายจูงสุนัขเดินตามข้างผู้ฝึกอย่างมีระเบียบเรียบร้อยอยู่ด้านซ้าย จากนั้นจึงสั่งให้สุนัขหยุดหรืออยู่ในตำแหน่งชิด ผู้ฝึกออกคำสั่ง “นั่ง” พร้อมกันนี้ให้ใช้มือขวาดึงสายฝึกเล็กน้อย ใช้มือซ้ายกดลงที่สะโพกของสุนัข การกดสะโพกสุนัขนั้นผู้ฝึกจะต้องย่อตัวลงโดยที่เข่าจะต้องแนบไปกับลำตัวสุนัข เมื่อสุนัขนั่งลงเรียบร้อยแล้วให้ผ่อนมือขวาที่ดึงสายฝึกพร้อมกับชมเชยสุนัขว่า “ดี” หรือ “ดีมาก” และใช้มือตบที่ไหล่สุนัขเบาๆ ถ้าสุนัขขี้ขลาดหรือทำท่าว่าจะลุกจากตำแหน่งให้สั่งว่า “ไม่” แล้วสั่ง “นั่ง” ซ้ำอีก เมื่อสุนัขไม่ลุกจากตำแหน่งก็ให้ชมเชยสุนัข การฝึกให้สุนัขนั่งนี้จะฝึกร่วมไปกับการฝึกเดินชิด หรือประสานการฝึกเดินและนั่งเข้าด้วยกัน เมื่อผู้ฝึกหยุดทุกครั้ง ให้สั่งสุนัขนั่งทันทีต่อไปสุนัขก็จะนั่งโดยอัตโนมัติเองทุกครั้งที่ยหยุด อีกประการหนึ่งที่สำคัญมากก็คือ การป้องกันไม่ให้สุนัขเข้าใจความหมายของการ “นั่ง” ผิดก็คือ อย่าให้สุนัขนั่งตรงจุดเดิม แต่จะต้องพาสุนัขเดินไปตามเส้นทางและให้มันตรงจุดต่างกันเสมอ ภายหลังจากฝึก 2-3 วัน อาจลดการให้สุนัขนั่งด้วยมือซ้ายเสีย เพียงแต่ดึงสายฝึกด้วยมือขวาเท่านั้นก็พอ จากนั้นก็ไม่จำเป็นต้องใช้มือช่วยฝึกอีกเลยเพียงแต่ผู้ฝึกสั่งให้มันนั่งสุนัขก็จะนั่งลงทันที

4. การฝึกหมอบ หลังจากสุนัขรู้จักการชิดและนั่งได้ดีแล้วก็จะทำการฝึกให้สุนัขรู้จักการหมอบตามคำสั่ง การฝึกขั้นนี้จะทำต่อเนื่องกันไปจากการฝึกนั่งคือ เมื่อสุนัขนั่งเป็นแล้วก็สอนให้สุนัข “หมอบ” ลง อย่างไรก็ตามโดยธรรมชาติแล้วนิสัยของสุนัขจะหมอบเมื่อเหนื่อยหรือต้องการพัก สุนัขไม่ชอบให้ใครสั่งว่าหมอบถ้าไม่ได้รับการฝึกฝนมาก่อน เพราะการหมอบของสุนัขเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของการยอมรับความพ่ายแพ้ภายในฝูง ผลการยอมแพ้นี้ทำให้ไม่มีการต่อสู้เกิดขึ้น สุนัขที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองจะเรียนรู้ในคำสั่งหมอบยากกว่าสุนัขที่มีจิตใจอ่อนแอ ดังนั้นผู้ฝึกจะต้องระมัดระวังอย่างมากในการฝึกสุนัขหมอบ เพราะว่าสุนัขอาจจะโกรธ เมื่อมีการใช้คำสั่งบังคับ

โดยเฉพาะขณะที่ผู้ฝึกก้มตัวลงทำท่าทางหรือบังคับสุนัข ควรใช้มือซ้ายช่วยในการป้องกันการกัดจากสุนัขที่หน้าหรือที่ขา และการฝึกให้สุนัขหมอบควรจะเป็นการฝึกหลังจากที่สุนัขและผู้ฝึกมีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันพอสมควรก่อน

วิธีการฝึกสุนัขจากท่านั่งชิด จะใช้ท่าทางและคำสั่งไปพร้อมกัน ให้ผู้ฝึกใช้คำสั่ง “หมอบ” พร้อมกับกดสายฝึกด้วยมือซ้ายให้สุนัขหมอบลง มือขวาทำสัญญาณหมอบ ถ้าสุนัขขอลุก โข่ฝึกอาจจะหลวมก็อาจจะใช้มือซ้ายจับที่โข่ฝึกแทนที่จะจับสายฝึก ถ้าสุนัขขี้ดขี้นไม่ยอมหมอบให้ใช้มือขวาค่อยๆ จับที่ได้ทำขาของสุนัข ค่อยๆ ลากไปข้างหน้าเพื่อให้สุนัขหมอบลงพร้อมกับออกคำสั่งซ้ำๆ จนกว่าสุนัขจะปฏิบัติได้อย่างต้องการ อย่าใช้วิธีผลักสุนัขให้นอนลง การผลักไล่ดันตัวสุนัขจะทำให้สุนัขคืนรนเพื่อการทรงตัว ภายหลังจากได้ฝึกสุนัขให้หมอบลงได้สำเร็จจนเป็นที่พอใจแล้ว ให้ผู้ฝึกยืนอยู่ข้างๆ สุนัขในตำแหน่งชิดสักครู่ แล้วจึงสั่งให้สุนัข “นั่ง” เมื่อสุนัขปฏิบัติตามคำสั่งให้ชมเชยสุนัขทันที ถ้าสุนัขไม่ปฏิบัติตามต้องการ ออกคำสั่ง “นั่ง” พร้อมกับใช้มือซ้ายกระตุกที่สายฝึกขึ้นสุนัขก็จะนั่ง ทำซ้ำๆ ซากๆ ในคำสั่ง “หมอบ” จนกระทั่งสุนัขไม่ขี้ดขี้น ถ้าเห็นว่าสุนัขจะเคลื่อนจากตำแหน่งจะต้องแก้ไขทันที โดยคำสั่ง “ไม่”

5. การฝึกคอย ถ้าจะให้สุนัขนั่งหรือหมอบอยู่ข้างเจ้าของนานๆ เวลาที่เจ้าของลุกไปไหน สุนัขอาจจะวิ่งตามก่อให้เกิดความวุ่นวายบางครั้ง หรือเจ้าของอาจจะรำคาญใจที่ไม่ว่าจะเดินไปไหน ทำธุรกิจอะไรสุนัขก็จะวิ่งตามไปหมดทุกที่ คนเราซึ่งฉลาดกว่าสุนัขอยู่แล้วก็จำเป็นต้องหาวิธีฝึกให้สุนัขหยุดรอกัน โดยไม่ต้องตามไปในที่ที่สุนัขไม่สมควรตาม ซึ่งนั่นก็คือการฝึกให้สุนัขรู้จักการคอย วิธีการฝึกสุนัขให้คอยนั้น อาจทำได้ 2 กรณีคือ เมื่อสุนัขนั่งอยู่หรือหมอบอยู่ ควรฝึกในท่านั่งหรือนั่งชิดเริ่มจากการสั่งให้สุนัขนั่งลงใช้มือซ้ายทำสัญญาณ โดยหันฝ่ามือเข้าหาสุนัขพร้อมกับใช้คำสั่ง “คอย” ออกเสียงชัดเจนลากเสียงเล็กน้อยแล้วค่อยๆ หมุนตัวกลับหันหน้าเข้าหาสุนัข ถ้าสุนัขไม่คอยแต่กลับลุกขึ้น ต้องใช้คำสั่ง “ไม่” แล้วจับตัวกลับไปไว้ที่เดิมแล้วเริ่มฝึก “คอย” ใหม่ ขณะที่จับกลับไปนั่งที่เดิมนั้นอย่าไปชมสุนัขเพราะอาจทำให้สุนัขเข้าใจผิดไปว่านั่นเป็นการฝึกบทใหม่ คราวนี้ผู้ฝึกจะเคลื่อนตัวห่างออกไป 3 ก้าว ในขณะที่สุนัขคอยแล้วชมเชยเมื่อสุนัขไม่ขยับตัว เมื่อการฝึกดีขึ้นจึงถอยหลังเคลื่อนไปจนสุดสายฝึก ผู้ฝึกสามารถสังเกตอาการของสุนัขได้ตลอดเวลาว่าสุนัขทำท่าที่ว่าจะลุกจากตำแหน่งหรือไม่ขณะที่ทำการเคลื่อนตัวจากสุนัขไปจนสุดสายฝึก

เมื่อสุนัขมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการคอยสุดสายฝึก ต่อไปก็จะเป็นการฝึกเดินวนรอบสุนัข การฝึกเช่นนี้ทำให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่งคอยได้ดียิ่งขึ้น การเดินวนรอบสุนัขเดินไปทางด้านซ้ายของสุนัขอ้อมไปทางหลังสุนัข แล้วกลับมาขึ้นข้างหลังของสุนัข และขึ้นที่ปลายสายฝึก ถือสายฝึกด้วยมือ

ซ้ายหันหน้าเข้าหาสุนัขสั่งให้สุนัข “คอย” แล้วเดินวนรอบสุนัขโดยผ่านทางซ้ายของสุนัขแล้วกลับมาอยู่ที่ตำแหน่งเดิมที่ปลายสายฝึกหันหน้าเข้าหาสุนัข ปฏิบัติซ้ำๆ จนกระทั่งสุนัขเข้าใจและไม่เคลื่อนจากตำแหน่งให้แก้ไขและปฏิบัติซ้ำ เมื่อสุนัขคอยอยู่ในตำแหน่งได้ถูกต้องให้ชมเชยทุกครั้ง

สำหรับการฝึกสุนัขให้หมอบคอย การปฏิบัติก็เช่นเดียวกับการฝึกให้สุนัขนั่งคอย ต่างกันเพียงแต่ใช้คำสั่ง “หมอบ” ต่อไปที่ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการสั่งให้สุนัขนั่งคอยในสายฝึกและสำหรับการหมอบคอยไม่ใช่วิธีเดินวนรอบตัวสุนัข แต่ใช้วิธีเดินข้ามตัวสุนัขหรือเดินคร่อมตัวสุนัข ผู้ฝึกยืนที่ปลายสายฝึก ถือปลายสายฝึกด้วยมือซ้ายหันหน้าเข้าหาสุนัขซึ่งอยู่ในตำแหน่งหมอบ ต่อจากนั้นสั่งให้สุนัข “คอย” ให้ยกเท้าซ้ายข้ามสายฝึก แล้วเดินคร่อมสายฝึกและคร่อมตัวสุนัขไปจนสุดสายฝึก แล้วจึงหันหลังเดินกลับทางซ้ายยกขาซ้ายคร่อมสายฝึก แล้วเดินคร่อมตัวสุนัข ไปยังที่จุดเริ่มต้นหันหลังกลับซ้ายหันหน้าเข้าหาสุนัข การเดินข้ามตัวสุนัขนี้จะต้องระมัดระวังอย่าแตะตัวสุนัขระหว่างการข้ามเพราะจะทำให้สุนัขหลุดจากตำแหน่ง

6. การฝึกให้มาหา การฝึกให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่ง “มา” ใช้เรียกสุนัขไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะใดก็ตามเมื่อได้ยินคำสั่ง “มา” จะต้องมาหาผู้ฝึก โดยทันทีแล้วนั่งตรงหน้าของผู้ฝึก เมื่อผู้ฝึกสั่ง “ซิด” สุนัขจะลุกขึ้นแล้วเข้ามาอยู่ในตำแหน่งนั่งซิด

ก่อนอื่นสุนัขต้องได้รับการฝึกให้นั่งและหมอบคอยมาก่อน ผู้ฝึกสั่งสุนัขคอยเกือบสุดสายฝึกแต่ระวังอย่าดึงสายฝึก จะเป็นเหตุให้สุนัขลุกขึ้นจากท่าอยู่กับที่ เมื่อหันหน้าเข้าหาสุนัขแล้ว ให้สุนัขคอยสักครู่หนึ่ง เมื่อเห็นว่าสุนัขจะไม่ลุกจากตำแหน่ง ให้เดินถอยหลังไปซ้ำๆ สองหรือสามก้าวแล้วสั่งให้สุนัข “มา” พร้อมกันนั้นให้ใช้มือซ้ายกระตุกสายฝึกเบาๆ ในขณะเดียวกันก็ทำสัญญาณ “มา” หันที่ที่สุนัขลุกขึ้นผู้ฝึกจะต้องยกข้อมือชมเชยเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง ทำการฝึกซ้ำอีกจนกว่าจะไม่จำเป็นต้องดึงสายฝึกและสุนัขจะมาในทันทีที่ผู้ฝึกพูดว่ามา เมื่อสุนัขเข้ามาถึงตัวผู้ฝึกแล้วจะสั่งให้สุนัข “นั่ง” พร้อมกับใช้มือขวาจับที่สายฝึกแล้วกระตุกขึ้นเล็กน้อยสุนัขก็จะนั่ง เพราะเคยได้รับการฝึกให้นั่งตามคำสั่งมาแล้ว ต่อมาจึงให้สุนัขเข้ามาซิด โดยออกคำสั่ง “ซิด” พร้อมกับดึงสายฝึกของให้สุนัขเข้ามาหาและบังคับให้สุนัขนั่งอยู่ด้านซ้าย อาจต้องกระตุ้นให้สุนัขเดินเข้ามาหาโดยการใช้มือซ้ายคอบโคนขาซ้ายของผู้ฝึกแล้วสั่งสุนัข “นั่ง” เมื่อสุนัขปฏิบัติได้ถูกต้องให้ชมเชยสุนัข

7. การฝึกให้สุนัขคาบของ การเตรียมตัวเริ่มได้จากการสร้างความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่สุนัขจะคาบซึ่งสุนัขส่วนมากปกติมีนิสัยชอบคาบของอยู่แล้ว เมื่อได้รับการฝึกให้คาบของมาส่งก็จะรู้สึกสนุกสนานกับการฝึกนี้ การเลือกสิ่งของที่จะให้สุนัขคาบจะต้องเป็นของที่มีลักษณะไม่ใหญ่กะกะ และไม่หนักเกินไป เช่น ลูกเทนนิส ห่อน ไม้ ม้วนกระดาษหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

วิธีฝึก ในเบื้องต้นผู้ฝึกจะต้องให้สุนัขอยู่ในท่านั่งเสียก่อนและนำสิ่งของที่จะให้สุนัขคาบให้สุนัขรู้จัก หูของครงหน้าของสุนัขและแหงล่อสุนัข โดยแกว่งของไปมาที่ใกล้จมูกของสุนัข แล้วพูดว่า “คาบ” และใส่สิ่งของเข้าไปในระหว่างปากให้สุนัขคาบ ค่อยๆ ทำอย่างนุ่มนวล เมื่อสุนัขแสดงความสนใจหรือคาบสิ่งของแล้วให้กล่าวคำชมเชยหรือคบบหัวเบาๆ ทำอย่างนี้หลายๆ ครั้ง เมื่อสุนัขคาบสิ่งของแล้วจึงพาเดินไปโดยให้คำสั่ง “คาบ” อยู่เสมอ ในระยะต้น ๆ สุนัขจะคาบแล้วมักคายทิ้งเสมอ จึงเลือกเอาเวลาที่สุนัขกำลังร่าเริงและอยากจะเล่น พาสุนัขเดิน ไปสักครู่หนึ่งแล้วออกคำสั่ง “ปล่อย” เอาของออกจากปากสุนัข ถ้าสุนัขปล่อยสิ่งของก่อนคำสั่งปล่อย ก็ให้หีบของขึ้นมาดัดเล่นกับสุนัขอีก จนกระทั่งสุนัขเกิดความสนุก ออยากจะคาบของอีก สั่งให้ปล่อยโดยเอาสิ่งของออกจากปาก ทำเช่นนี้หลายๆ ครั้ง พร้อมกับชมเชยสุนัข หากสุนัขคาบของแล้วไม่ยอมปล่อย อย่าได้พยายามขู่แย่งของกับสุนัข สั่งว่า “ปล่อย” แล้วเป่าลมใส่แรงๆ ที่จมูกสุนัข สุนัขจะปล่อยของแล้วกล่าวคำชมเชย ทำเช่นนี้จนสุนัขเข้าใจคำสั่งซึ่งบางครั้งอาจต้องใช้เวลาานนับเดือน เมื่อเห็นว่าสุนัขมีความเข้าใจในการคาบของจากพื้นแล้วก็เริ่มการฝึกในสายฝึก โดยเริ่มจากนำสุนัขเข้ามาอยู่ในตำแหน่งซิด นำของที่ฝึกให้สุนัขคาบมาถือไว้ด้วยมือขวา ส่วนสายฝึกให้ถือด้วยมือซ้าย เอาของล่อ ไปมาอยู่ตรงหน้าสุนัข เมื่อเห็นว่าสุนัขสนใจแล้วจึงโยนออกไปข้างหน้าประมาณ 3 – 4 ฟุต พร้อมกับผ่อนสายฝึก แล้วออกคำสั่ง “คาบ” สุนัขจะรีบวิ่งไปคาบของนั้นทันที ปกติแล้วสุนัขคาบของได้แล้วมักเลยไปวิ่งเล่น ดังนั้นพอสุนัขคาบของจากพื้นแล้ว ให้กระตุกสายฝึกพร้อมกับใช้คำสั่ง “มา” แก่สุนัข ในกรณีที่สุนัขไม่คาบของนั้นกลับมา ผู้ฝึกต้องรีบเดินไปที่สุนัขและให้คำสั่ง “คาบ” ถ้าสุนัขยังไม่คาบให้หีบของใส่ปากแล้วสั่งให้สุนัขคอย ในขณะที่ผู้ฝึกกลับมาอยู่ในตำแหน่งเดิม และให้คำสั่ง “มานี่” ใหม่

จนสุนัขเข้าใจ ทุกครั้งที่สุนัขปฏิบัติได้ดีต้องชมเชยเสมอ

8. การฝึกให้สุนัขปฏิเสธอาหาร สิ่งที่คุณรักสุนัขทั้งหลายมักจะวิตกกังวลหรือกลัวกันมาก คือ กลัวว่าสุนัขจะถูกคนร้ายวางยาเบื่อแล้วเข้าหา โมยทรัพย์สินในบ้าน ซึ่งเหตุการณ์ทำนองนี้อาจเกิดขึ้นกับใครก็ได้ ดังนั้นการฝึกบทเรียนนี้จะมีประโยชน์แก่สุนัขมาก จะเปรียบเหมือนกับเกราะป้องกันตัวของสุนัขไม่ให้ถูกวางยาเบื่อได้ การฝึกให้สุนัขปฏิเสธอาหารจะทำให้สุนัขไม่กินหรือเลียอาหารจากคนแปลกหน้าและสุนัขจะไม่เก็บอาหารที่ตกอยู่ตามพื้นดินกินเอง

วิธีฝึกอาจต้องอาศัยคนรู้จัก แต่สุนัขไม่เคยเห็นหรือรู้จักกันมาก่อนหรือไม่ได้อยู่ในครอบครัวเดียวกัน การขอร้องให้แขกหรือมิตรสหายที่มาเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราวช่วยในการฝึกก็จะ ได้ผลดีมาก วิธีการฝึกควรสั่งให้สุนัขอยู่ในท่าหมอบคอยภายในสายจูงแล้วตัวผู้ฝึกก้าวออกมาอยู่ด้านหลังให้ห่างสุดสายจูง และให้บุคคลอื่นที่สุนัขไม่รู้จักใช้ก้อนเนื้อหรืออาหารล่อที่ใกล้ปากสุนัข เมื่อสุนัขแสดงความ

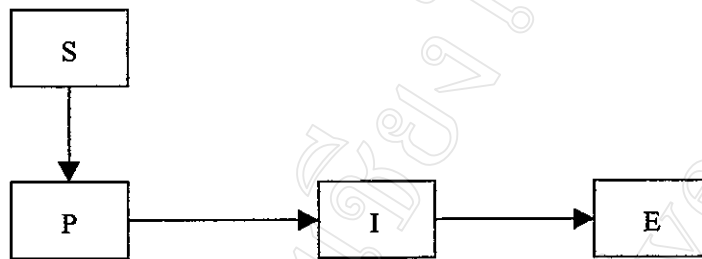
สนใจอยากจะกิน ผู้ถือก้อนเนื้อควรใช้เสียงคำรามครุ่นและซังก้อนเนื้อกลับเสีย ในขณะที่เดียวกันก็ให้ผู้ฝึกกระตุกสายจูงโดยเร็ว และคำสั่ง “ไม่” “อย่ากิน” คำใดคำหนึ่ง ปฏิบัติโดยวิธีนี้จนสุนัขรู้ความหมาย และเมื่อนำหน้าหลบก้อนเนื้อที่มีผู้ล่อให้กินแสดงว่าสุนัขเข้าใจความหมายแล้ว และต้องไม่ลืมชมเชยสุนัขด้วย และเมื่อพ้นจากการฝึกแล้ว ผู้ฝึกจึงให้ก้อนเนื้อแก่สุนัขด้วยตนเอง เมื่อสุนัขรับก้อนเนื้อกินแล้วให้ชมเชย จะทำให้สุนัขเข้าใจได้ดีว่าอาหารหรือก้อนเนื้อซึ่งให้โดยบุคคลแปลกหน้านั้นกินไม่ได้ นอกจากจะให้โดยผู้ฝึกหรือเจ้าของเท่านั้น

ปรีชา เพ็ญเจริญรุ่ง (2537, หน้า 64) ได้กล่าวถึง การลงโทษ ไว้ว่า การลงโทษสุนัขไม่ควรคว่นลงโทษโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบ เพราะบางครั้งที่สุนัขไม่ทำตามคำสั่ง เพราะสุนัขอาจจะยังไม่เข้าใจหรือเข้าใจความหมายไม่ชัดเจนก็อาจเป็นไปได้ จึงควรสั่งให้ชัดเจนและจริงจัง หากมันทำผิดหรือไม่พอใจกับการกระทำของมัน ไม่ควรใช้การตีหรือทำโทษอย่างทารุณ ให้ใช้คำพูดเสียงดังว่า “ไม่” หรืออาจใช้วิธีข่มหน้าข่มตาอย่างแรงๆ เพราะวิธีนี้เป็นวิธีการเลียนแบบสุนัขที่เป็นหัวหน้าฝูงเมื่อเวลาลงโทษสุนัขในฝูงตัวที่ทำความผิด โดยการขย้ำคอแล้วยกคอขึ้นหรือเหวี่ยงฟัด ไปมา สุนัขถูกฝูงก็จะเกรงกลัว ถ้าเจ้าของสุนัขทำเลียนแบบแล้วสุนัขนั้นก็เกรงกลัวไม่กล้าทำผิด เพราะวิธีนี้ถือว่าเป็นวิธีที่รุนแรงแล้ว สุนัขจะรู้สึกเกรงกลัวยิ่งกว่าการเมียนตีหรือคุด เช่นเดียวกันกับ สันต์ นาเคสุวรรณ (2533, หน้า 111) ได้กล่าวถึง วิธีและโอกาสในการทำโทษไว้ว่า ถ้าสุนัขของคุณยังไม่นำพาต่อคำสั่งว่า “อย่า” แล้วละก็ คงจะต้องใช้วิธีข่มหน้าข่มตาอย่างใช้มือหรือสายจูง เพราะสำหรับสุนัขแล้ว มือเป็นอวัยวะที่มอบแต่สิ่งดีให้ เช่น อาหาร การลูบคลำและการดูแลทำความสะอาด เครื่องมือที่ดีที่สุดสำหรับงานนี้คือ ม้วนหนังสือพิมพ์ เนื่องจากจะทำให้เกิดเสียงดัง ประสิทธิภาพของอากัปกริยาการลงโทษนี้จะขึ้นอยู่กับการทำมันตกใจมากกว่าการทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดี การลงโทษนี้จะต้องทำทันทีที่มันทำผิด มิฉะนั้นมันจะไม่อาจรู้ได้เลยว่าถูกทำโทษด้วยความผิดอะไร สุนัขที่เจ้าของมักจะใช้มือตีอาจจะกลัวสานกับมือคนจนถึงกับหลบหนีหน้าไป ทำให้ฝึก, ทำความสะอาดหรือแคะต้องคว่ำปาก หรือไม่ก็อาจจะทำไม่ได้เอาเลย กลเม็ดในการสร้างวินัยที่ใช้ได้ผลดีเป็นพิเศษซึ่งแม้สุนัขป่าใช้ คือ การจับลงไปที่หลังคั่นคอ สำหรับเราก็อาจจะใช้มือข่มเนื้อส่วนนั้นไว้แล้วเขย่าแรงๆ การสั่งว่า “อย่า!” ด้วยน้ำเสียงกร้าวๆตามไปด้วย จะทำให้เกิดความรู้สึกมากขึ้น จากนั้นลูกสุนัขก็จะค่อยๆ รู้ว่ามันทำอะไรผิดไปบ้าง

จงอย่าลืมว่า ความสำเร็จในการฝึกนั้น ไม่ได้มาจากการลงโทษและการลงไม้ลงมืออย่างรุนแรง แต่จะมาจากความอดทน, การปฏิบัติซ้ำๆ การคว่ำเป็นครั้งเป็นคราว และที่สำคัญที่สุดคือ การยกย่อง ชมเชยและรางวัล

การสร้างหลักสูตร

อำนาจ จันทร่เป็น (สิงหาคม 2540, หน้า 3) ได้กล่าวถึง ระบบหลักสูตรและการสอนไว้ดังนี้

S = Situation Analysis การวิเคราะห์สถานการณ์

P = Planning การวางแผนหลักสูตร

I = Implementation การใช้หลักสูตร

E = Evaluation การประเมิน

โมเดลสปาย (SPIE model) เป็นการผสมผสานหรือบูรณาการองค์ประกอบที่สำคัญและสอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (อำนาจ จันทร่เป็น, 2532, หน้า 23) เช่นเดียวกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (สิงหาคม 2540, หน้า 130) ที่ได้กล่าวถึง ข้อมูลที่ผู้สอนต้องเตรียมในการวางแผนการสอน ได้แก่

1. การกำหนดจุดประสงค์
2. การคัดเลือกเนื้อหา
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเลือกสื่อการเรียนการสอน
5. การวัดผลการประเมิน

หลักสูตรการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐานที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นนี้ ได้อิงตามหลักเกณฑ์ และสอดคล้องกับการสร้างหลักสูตรของ อำนาจ จันทร่เป็น (สิงหาคม 2540, หน้า 3) คือมีการดำเนินการสร้างหลักสูตร แบบ โมเดลสปาย (SPIE model) ตามขั้นตอน อันได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการฝึกสุนัขมาจากหนังสือ ตำรา เอกสาร คู่มือการฝึกสุนัข แหล่งวิชาการต่างๆ

และผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัข แล้วนำมาวางแผนหลักสูตร โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และคัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับสุนัขและกำหนดวิธีการเรียนการสอน พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกให้สอดคล้องกับสุนัขและกำหนดวิธีการเรียนการสอน จากนั้นจึงนำหลักสูตรนี้ไปทดลองฝึกกับสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ และทำการประเมินผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มุ่งศึกษาการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาที่นำเสนอดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา คู่มือ และแหล่งวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน
2. กำหนดประชากรและสถานที่ฝึก
3. สร้างหลักสูตรการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐานด้วยตนเอง โดยปรับมาจากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ เอกสาร คู่มือการฝึกสุนัข แหล่งวิชาการต่างๆ และผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัข พร้อมทั้งสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินพฤติกรรมสุนัข
4. ตรวจสอบหลักสูตรการฝึกสุนัข โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการฝึกสุนัข
5. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
6. นำหลักสูตรไปใช้โดยนำไปทดลองฝึกกับสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือนและ 4 เดือน
7. วิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปและเสนอแนะ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. สุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุ 3 เดือน 1 ตัว และ 4 เดือน 1 ตัว รวม 2 ตัว
2. ผู้ฝึกสุนัข 1 คน คือ ผู้ศึกษาเป็นผู้ฝึกสุนัขด้วยตัวเอง

3. ผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัข 2 คน คือ คุณ มนัส พงษ์พันธ์ จาก ศูนย์ฝึกสุนัข นครพิงค์ ฟาร์ม เลขที่ 118/1 หมู่ 8 ตำบลหนองจ้อม อำเภอต้นทราย จังหวัดเชียงใหม่และ ส.ต.ต. มณู คำลือ ผู้บังคับสุนัขชมกลิ่นฯเสพติด (สปส.) สถานีตำรวจภูธรแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้

1. หลักสูตรการฝึกสุนัขที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยปรับมาจากหนังสือ เอกสาร คู่มือการฝึกสุนัข แหล่งวิชาการต่างๆ และผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัข
2. แบบสังเกตพฤติกรรมสุนัข
3. แบบประเมินพฤติกรรมสุนัข

การสร้างเครื่องมือ

1. ผู้ศึกษาศึกษาข้อมูลการฝึกสุนัขที่มีผู้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมไว้จากบทความ หนังสือ เอกสาร ตำราหลักสูตรการฝึก แหล่งวิชาการต่างๆ และผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัข
2. สร้างหลักสูตรการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐาน ด้วยตนเอง โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรคือ อาจารย์ วาณี เอี่ยมศรีทองเป็นผู้ตรวจสอบ หลักสูตรประกอบด้วย
 - วัตถุประสงค์ในการฝึกสุนัข
 - เนื้อหา
 - วิธีการฝึกสุนัข
 - การประเมินผล
3. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมสุนัข โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัขเป็นผู้ตรวจสอบ คือ คุณ มนัส พงษ์พันธ์ และ ส.ต.ต. มณู คำลือ
4. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมสุนัข โดยได้ศึกษาและปรับปรุงมาจาก วิทิต ปัดตะโชติ (2533, หน้า 158 – 165), สยามคูเลี้ยงสุนัขพันธุ์ เยอรมันเช็พเพอดแห่งประเทศไทย (2517, หน้า 88 – 92) และ นิตยสารจตุจักร ฉบับสวนจตุจักร (2543, หน้า 84 – 86)

5. นำหลักสูตรการฝึกสุนัขให้อาจารย์ที่ปรึกษา, ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัขเป็นผู้ตรวจสอบ
6. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
7. นำหลักสูตรการฝึกสุนัขไปทดลองใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึงผู้อำนวยการศูนย์ฝึกสุนัข นครพิงค์ฟาร์ม เพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือ, แบบสังเกตพฤติกรรมสุนัข และเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัข
2. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึงอาจารย์วาทินี เอี่ยมศรีทอง เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบหลักสูตร
3. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึง ส.ค.ค.มญ คำลือ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือ, แบบสังเกตพฤติกรรมสุนัขและเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัข
4. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองฝึกสุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ด้วยตนเอง ตามหลักสูตรการฝึกสุนัขที่ได้สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมสุนัข ที่มีผู้เชี่ยวชาญและผู้ประเมินพฤติกรรมสุนัขเป็นผู้ประเมินผล โดยนำเสนอผลการศึกษาในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมสุนัข

ผู้ศึกษาได้ศึกษาและปรับปรุงมาจาก วิทิต ปัดตะโชติ (2533, หน้า 158-165), สมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์ เยอรมันเช็พเพอดแห่งประเทศไทย (2517, หน้า 88-92) และ นิตยสารจตุจักร ฉบับสวนจตุจักร (2543, หน้า 84-86)

คะแนนรวมทั้งหมด 100 คะแนน สุนัขต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน จึงจะถือว่าสอบได้ จากเกณฑ์การประเมินดังนี้

0-69	คะแนนหมายถึง	บกพร่อง
70-80	คะแนนหมายถึง	พอใช้
80-90	คะแนนหมายถึง	ดี
90-100	คะแนนหมายถึง	ดีมาก

ความหมายของเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมสุนัข

1. การขีด คะแนนเต็ม 15 คะแนน ผู้ฝึกสุนัขออกคำสั่ง “ขีด” สุนัขต้องเดินติดตามทางด้านซ้ายของผู้ฝึก โดยให้ล่ขวขาของสุนัขเสมอเข้าของผู้ฝึกตลอดเวลา เดินทางตรงระยะประมาณ 10 ก้าว กลับหลังหันแล้วเดิน 10 ก้าว เลี้ยวขวา 10 ก้าว เลี้ยวซ้าย 10 ก้าว ถ้าสุนัขเดินล้ำหน้าจะถูกตัด 1 คะแนน และถ้าสุนัขเดินล้ำหลังจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าสุนัขเดินก้มหัวจะถูกตัด 1 คะแนน ผู้ฝึกออกคำสั่ง “ขีด” มากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน
2. การนั่ง คะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อผู้ฝึกหยุดเดินสุนัขต้องนั่งลงโดยอัตโนมัติ หรือผู้ฝึกออกคำสั่ง “นั่ง” พร้อมกับทำสัญญาณมือ สุนัขต้องนั่งลงทันที ถ้าสุนัขไม่ยอมนั่งตามคำสั่งจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าสุนัขยืนหรือหมอบลงจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่ง “นั่ง” มากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน
3. การหมอบจากทำนั่งขีด คะแนนเต็ม 10 คะแนน สุนัขอยู่ในทำนั่งขีด ผู้ฝึกออกคำสั่ง “หมอบ” พร้อมกับทำสัญญาณมือ สุนัขต้องหมอบลง ถ้าสุนัขไม่ยอมหมอบตามคำสั่งจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าสุนัขหมอบลงแล้วลุกขึ้นโดยที่ผู้ฝึกยังไม่ได้ออกคำสั่ง “นั่ง” จะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่ง “หมอบ” มากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน
4. การหมอบจากด้านหน้า คะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ฝึกก้าวเท้าออกมายื่นหน้าเข้าหาสุนัขและออกคำสั่ง “หมอบ” พร้อมกับทำสัญญาณมือ สุนัขต้องหมอบลงทันที ถ้าสุนัขไม่ยอมหมอบ

ตามคำสั่งจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าสุนัขหอบลงแล้วลุกขึ้นโดยที่ผู้ฝึกยังไม่ได้ออกคำสั่ง “นั่ง” จะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่ง “หอบ” มากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน

5. การคอย คะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ฝึกสั่งให้สุนัขนั่งหรือหอบ จากนั้นออกคำสั่ง “คอย” พร้อมกับทำสัญญาณมือ แล้วเดินวนไปรอบตัวสุนัข ถ้าสุนัขไม่ยอมคอยภายใน 3 นาทีหรือลุกขึ้นเดินตามผู้ฝึกมาจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่งมากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน

6. การมาหา คะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ฝึกสั่งให้สุนัขนั่งคอยหรือหอบคอย แล้วผู้ฝึกก้าวออกมายืนข้างหน้าสุนัข ออกคำสั่ง “มา” หรือ “มาชิด” พร้อมทั้งใช้มือซ้ายตบที่ขาซ้ายของผู้ฝึก สุนัขต้องเดินอ้อมตัวผู้ฝึกมานั่งอยู่ในตำแหน่งนั่งชิดทางด้านซ้ายผู้ฝึก ถ้าสุนัขไม่ยอมมาหาตามคำสั่งจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่ง “มานั่ง” มากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน

7. การคาบของ คะแนนเต็ม 15 คะแนน ผู้ฝึกให้สุนัขอยู่ในตำแหน่งนั่งชิดและนำท่อนไม้มาให้สุนัขคาบโดยออกคำสั่ง “คาบ” สุนัขต้องคาบทันที และเมื่อผู้ฝึกสั่ง “ปล่อย” สุนัขต้องปล่อยไม้ทันที ถ้าสุนัขไม่ยอมคาบของตามคำสั่งจะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าสุนัขไม่ยอมปล่อยของเมื่อผู้ฝึกออกคำสั่ง “ปล่อย” จะถูกตัด 1 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่งมากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน

8. การปฏิเสธอาหาร คะแนนเต็ม 20 คะแนน สุนัขต้องไม่สนใจอาหารที่มีผู้อื่นมาล่อหรือเมื่อมีผู้มาล่ออาหารตรงหน้าสุนัข สุนัขมีความสนใจอยากจะกิน ผู้ฝึกออกคำสั่ง “ไม่” และกระตุกสายฝึกแรงๆ ถ้าสุนัขมีความสนใจและอยากกินอาหารที่ผู้อื่นเอามาล่อโดยไม่ยอมฟังคำสั่ง “ไม่ อย่ากิน” จากผู้ฝึกจะถูกตัด 3 คะแนน ถ้าสุนัขเชื่อฟังคำสั่ง “ไม่ อย่ากิน” เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วมีความสนใจอยากจะกินอาหารนั้นอีกจะถูกตัด 2 คะแนน ถ้าผู้ฝึกออกคำสั่ง “ไม่ อย่ากิน” มากกว่า 2 ครั้งจะถูกตัด 2 คะแนน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษา การฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งแปลความหมาย โดยนำเสนอกระบวนการและเทคนิคการฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ให้ปฏิบัติตามคำสั่งในขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. หลักสูตรการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน
2. ผลจากการสังเกตพฤติกรรมสุนัข
3. ผลจากการประเมินพฤติกรรมสุนัข

1. หลักสูตรการฝึกสุนัข ในขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการฝึกสุนัข ในขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถฝึกสุนัขได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์รอง เพื่อฝึกให้สุนัขปฏิบัติตามคำสั่งในขั้นพื้นฐาน ในเรื่องการชิด นั่ง หมอบ คอย มาหา คาบของ และการปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น

เนื้อหาของหลักสูตร

ลักษณะของสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์

เป็นสุนัขที่มีคุณสมบัติและรูปร่างลักษณะที่ค่อนข้างจะมีความเฉพาะตัวในตัวของมันเอง เป็นสุนัขที่มีความเฉลียวฉลาดและมีความสามารถสูง จึงเหมาะที่จะเลี้ยงเพื่อนำไปประกวด หรือ เลี้ยง

เอาไว้ใช้งาน เป็นสุนัขนำทางและเป็นสุนัขตรวจจับยาเสพติด นอกจากนี้ยังเป็นสุนัขล่าเนื้อที่อดเยี่ยม และเป็นสุนัขที่คาบของได้ดีกว่าสุนัขพันธุ์อื่นไม่ว่าจะเป็นในน้ำหรือบนบก สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์มีนิสัยที่สุภาพอ่อนโยน ซื่อสัตย์ รักเจ้าของ ว่านอนสอนง่าย ความจำดี ฉลาด กล้าหาญ และอดทนกว่าสุนัขพันธุ์ โกลเด้น รีทรีฟเวอร์ ที่อยู่สายพันธุ์เดียวกัน

การแสดงพฤติกรรมของสุนัข

1. นอนหงาย เป็นการแสดงว่ายอมแพ้ แล้วจะไม่ถูกทำร้าย
2. คมกลืน เป็นวิธีการติดต่อกับสุนัขตัวอื่นและจดจำกลิ่น เช่น กลืนลูกสุนัข กลืนสุนัขใหญ่ กลืนตัวเมีย ซึ่งจะมีกลิ่นที่ไม่เหมือนกัน กลิ่นที่ผิด ไปจากเค็มไม่เคยชินทำให้สุนัขต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ และในการเดินทาง สุนัขต้องอาศัยเสียงและกลิ่นในการจดจำการเดินทางเพราะสายตาสุนัขไม่ดี และเห็นไม่ค่อยชัด
3. กระจกหาง เป็นการแสดงความรัก ความยินดี
4. หางตกอยู่ระหว่างขาหลังหรือหางงอกลับ เป็นการแสดงความกลัวหรือยอมแพ้
5. ปัสสาวะ เป็นการแสดงความท้าทาย เป็นการทิ้งร่องรอยเพื่อจะได้กลับบ้านได้ถูก เป็นการแสดงอาณาเขตที่ควบคุมอยู่
6. เดินวนไปมา ไข่มุกดมตามพื้นและกระดืบกระส่าย เป็นการหาที่จะขุดถ่าย
7. ไบหูชี้ไปทางใดทางหนึ่ง หมายถึงสุนัขได้ยินเสียงที่น่าสนใจจากทางนั้น เป็นเสียงที่ดึงดูดความสนใจของสุนัข
8. ไบหูพับลงไม่ว่าจะไปทางด้านข้างหรือดูไปทางด้านหลังหรือหุดก แสดงถึงความไม่แน่ใจหรือสงสัย
9. กระโดดโลดเต้น แสดงถึงความยินดี ความขี้เล่น ร่าเริง
10. เหนื่อยหอบและลิ้นห้อย แสดงถึงสุนัขมีอาการอ่อนเพลีย เหน็ดเหนื่อย

คำสั่งที่ใช้ในการฝึกสุนัขขั้นพื้นฐาน ได้แก่

คำสั่ง “ซิด”, “นั่งลง”, “หมอบ”, “คอย”, “มาซิด”, “คาบ”, “ปล่อย”, “ไม่”, “อย่ากิน”, “ดี”, “ดีมาก”

เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกสุนัขในขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. การขีด ได้แก่ การฝึกให้สุนัขอยู่ทางคานซ้ายมือของผู้ฝึกเสมอ
2. การนั่ง ได้แก่ การฝึกสุนัขนั่งเท่านั้น โดยที่เท้าและก้นอยู่ติดกับพื้น
3. การหมอบ ได้แก่ การฝึกให้สุนัขหมอบลงกับพื้น โดยขาหน้าทั้งสองข้างของสุนัขจะต้อง

ติดพื้น

4. การคอย ได้แก่ การฝึกให้สุนัขนั่งคอยหรือหมอบคอยเพื่อรอคำสั่งจากผู้ฝึก
5. การมาหา ได้แก่ การฝึกให้สุนัขเดินเข้ามาหาผู้ฝึกและอยู่ในท่าขีด
6. การคาบของ ได้แก่ การฝึกให้สุนัขคาบท่อนไม้และปล่อยท่อนไม้ตามคำสั่ง
7. การปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น ได้แก่ การฝึกให้สุนัขเบือนหน้าหนี ไม่สนใจอาหารที่ผู้อื่นนำ

มาถ่อ

หลักการฝึกสุนัข

1. ควรศึกษาทำความเข้าใจและคุ้นเคยกับพันธุ์สุนัขและลักษณะนิสัยของสุนัขที่จะนำมา
2. ฝึกสังเกต กริยา ท่าทาง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสุนัข
3. ผู้ฝึกต้องมีความตั้งใจและอดทนในการฝึกสุนัข
4. ก่อนที่จะทำการฝึก ควรปล่อยให้สุนัขมีอิสระสักครู่ เพื่อให้สุนัขได้เตรียมตัวเตรียมพร้อม

ฝึกก่อน

ที่จะฝึก

5. ควรฝึกสุนัขก่อนเวลาให้อาหาร ช่วงเวลาที่เหมาะสมคือ ตอนเช้าเวลา 7.00 – 7.30 น. และตอนเย็นเวลา 17.30 – 18.00 น. การฝึกในแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 15 นาที การฝึกนานเกินไปจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความอดทนและอารมณ์เสีย

6. ผู้ฝึกต้องใช้เสียงร่วมกับการแสดงท่าทางในการออกคำสั่งและใช้เสียงจริงจังบังคับ ชัดเจน เพราะสุนัขไม่เข้าใจในภาษามนุษย์ แต่ก็สามารถเข้าใจได้จากการใช้เสียงและท่าทางของผู้ฝึกแทน โดยการใช้เสียงและท่าทางร่วมกันนั้น สุนัขจะเข้าใจเสียงและท่าทางมากกว่าความหมายของคำพูด

7. เมื่อสุนัขปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง ให้กล่าวคำชมเชย พร้อมกับใช้มือตบที่ไหล่ หรือลูบหัวของสุนัขเบาๆ อย่าให้รางวัลสุนัขด้วยอาหารระหว่างการฝึก เพราะจะทำให้สุนัขเกิดความเคยชินจนเป็นนิสัยว่าการปฏิบัติตามคำสั่งทุกครั้งจะต้องได้รางวัลเป็นอาหาร แต่ในกรณีที่ให้สุนัขคุ้นเคยและ

ชินกับการใส่โซ่คอและสายฝึก โดยไม่ขัดขึ้น ผู้ฝึกสามารถให้แคลเซียมหรือน้ำมันตับปลาเป็นรางวัลแก่สุนัขได้

8. ถ้าสุนัขปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้แก้ไขโดยการลงโทษซึ่งมีอยู่ 2 วิธี คือ วิธีแรกให้ใช้คำพูดว่า “ไม่” ออกเสียงสั้นๆ และดังๆ น้ำเสียงจะแตกต่างจากน้ำเสียงพูดปกติ อีกวิธีหนึ่งคือ การกระตุกสายจูง เป็นการฝึกความเคลื่อนไหวและเป็นการบังคับให้สุนัขมีสติและรู้สึกตัว

9. ทบทวนบทเรียนการฝึกในช่วงเวลาว่างระหว่างวัน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

10. หลังจากฝึกเสร็จแล้วให้ผู้ฝึกกระตุกสายฝึกขึ้นให้สองขาหน้าของสุนัขยกขึ้นพร้อมกับผู้ฝึกพูดว่า “พักแล้ว” เพื่อให้สุนัขทราบว่าเป็นการเลิกฝึกและได้เวลาพักแล้ว

วิธีดำเนินการ

การฝึกสุนัขพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในขั้นพื้นฐาน ใช้ระยะเวลาในการฝึก 1 เดือน 20 วัน ใน 1 วันใช้เวลาฝึก 2 ครั้ง โดยฝึกสุนัขก่อนเวลาให้อาหารในช่วงเช้าหนึ่งครั้งและช่วงเย็นหนึ่งครั้ง ใช้เวลาในการฝึกแต่ละครั้งไม่เกิน 15 นาที

1. การฝึกชิตร่วมกับการฝึกนั่ง

- ใช้ระยะเวลาฝึก 10 วัน

- วิธีการฝึกได้แก่ ขึ้นเตรียมสุนัขก่อนการฝึก โดยการใส่โซ่คอและสายฝึก และจูงสุนัขเดินไปข้างหน้า และขึ้นตอนการฝึก โดยผู้ฝึกออกคำสั่ง “ชิต” พร้อมกับคบบที่ขาข้างซ้าย พาสุนัขเดินไปข้างหน้าอย่างน้อย 10 ก้าวแล้วจึงสั่งสุนัข “นั่ง”

2. การฝึกหมอบจากท่านั่งชิตร่วมกับการฝึกคอย

- ใช้ระยะเวลาฝึก 10 วัน

- วิธีการฝึก ให้สุนัขอยู่ในตำแหน่งชิตแล้วผู้ฝึกออกคำสั่ง “หมอบ”

จากนั้นผู้ฝึกสั่งให้สุนัขคอย

3. การฝึกหมอบจากด้านหน้าร่วมกับการฝึกคอยและการมาหา

- ใช้ระยะเวลาฝึก 10 วัน

- วิธีการฝึก ให้สุนัขอยู่ในตำแหน่งชิต จากนั้นผู้ฝึกสั่งให้สุนัขคอยแล้วผู้ฝึกก้าวทำออกมาขึ้นข้างหน้าสุนัขและสั่งให้สุนัขหมอบ

4. การฝึกคาบของ

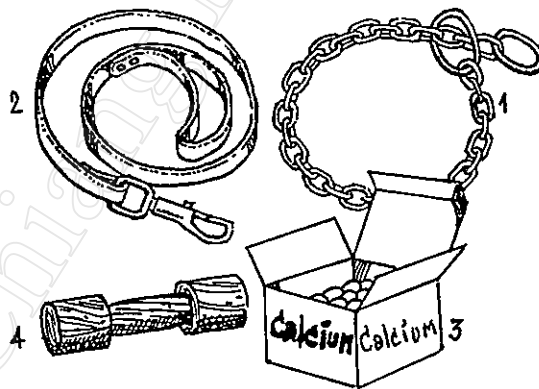
- ใช้ระยะเวลาฝึก 10 วัน
- วิธีการฝึก ให้สุนัขอยู่ในท่างั่ง ผู้ฝึกสั่งให้สุนัขคาบท่อนไม้ จากนั้นให้สุนัขคอยสักครู่ แล้วผู้ฝึกสั่งให้สุนัขปล่อย

5. การฝึกปฏิเสธอาหารจากผู้อื่น

- ใช้ระยะเวลาฝึก 10 วัน
- วิธีการฝึก ให้สุนัขอยู่ในท่างั่งคอยหรือหมอบคอย จากนั้นให้ผู้อื่นนำอาหารมาต่อตรงหน้าสุนัข เมื่อสุนัขทำท่าทางอยากจะกิน ผู้ฝึกจะกระตุกสายฝึกและออกคำสั่งว่า “ไม่ อย่ากิน” จนสุนัขเบือนหน้าหนีอาหารนั้น

สื่อสำหรับการดำเนินการ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึก

1. โข้คอ ทำด้วยเหล็กปลอดสนิม มีห่วงอยู่ที่ปลายทั้งสองข้าง ขนาดของ โข้ขึ้นอยู่กับขนาดของสุนัข การใช้โข้คอกี้เพื่อให้โซ้รัคคอสุนัขเวลระระตุกหรือคิงสายจูง เป็นการบังคัับสุนัขหรือทำโทษสุนัข
2. สายฝึกหรือสายจูง ทำด้วยหนังหรือไนล่อน ขนาดยาวประมาณ 5 ฟุตขึ้นไป ปลายข้างหนึ่งมีหัวโลหะเป็นที่คล้องกับโซ้ อีกข้างหนึ่งเป็นห่วงเพื่อใช้สอดคมือเวลาจูงสุนัข
3. อาหารหรือขนมที่สุนัขชื่นชอบ เช่น แคลเซียม, น้ำมันคัับปลา
4. ท่อนไม้หรือตุกบอล

การประเมินผล

ประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในการฝึกสุนัข โดยมีเกณฑ์การประเมินพฤติกรรม ดังนี้ คะแนนรวมทั้งหมด 100 คะแนน สุนัขต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน จึงจะถือว่าสอบได้

การฝึกชิด

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สุนัขอยู่ในตำแหน่งชิดด้านซ้ายของผู้ฝึกเสมอ เมื่อได้ยินคำสั่ง “ชิด”

เนื้อหา

การชิด ได้แก่ การฝึกให้สุนัขอยู่ทางด้านซ้ายมือของผู้ฝึกเสมอ ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมสุนัข และขั้นตอนการฝึก

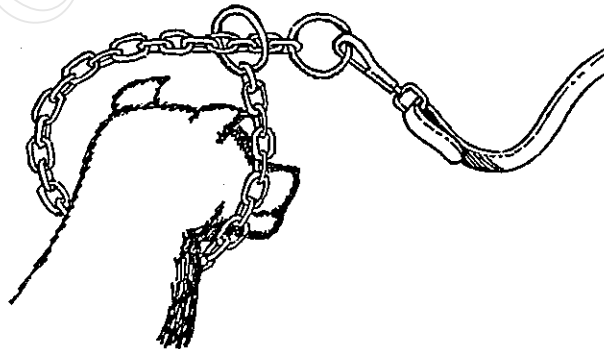
สื่อสำหรับการดำเนินการ

1. โข่คอ
2. สายฝึกหรือสายจูง
3. แคลเซียมหรือน้ำมันตับปลา

วิธีดำเนินการ

ใช้เวลาฝึก 10–15 นาที (ฝึกพร้อมกับการฝึกนั่ง)

ขั้นเตรียม เป็นการฝึกความเคยชินกับสายฝึก ใน 2-3 วันแรก ผู้ฝึกจะต้องฝึกสุนัขให้คุ้นเคยและชินกับการอยู่ในสายฝึก โดยที่ผู้ฝึกได้สายฝึกโดยเกี่ยวข้องกับห่วงของโข่คอ โข่คอจะต้องพาดบนคอสุนัขไม่ใช่อยู่ที่คอสุนัข วิธีทดสอบคือ เอาโข่คอสวมเข้ากับแขนซ้ายผู้ฝึก แล้วเอาสายฝึกเกี่ยวกับห่วงโข่คอ แล้วลองดึงสายฝึก ถ้าสวมถูกต้องเมื่อผ่อนสายฝึกโข่คอจะคลาย ถ้าสวมไม่ถูกต้องโข่คอจะแน่นไม่คลาย (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 การใส่โข่คอและสายฝึก

สุนัขทุกตัวจะมีระดับความฉลาดและอุปนิสัยที่ไม่เหมือนกัน บางตัวอาจคือร้อนและซัดจิ้นไม่ยอมใส่สายฝึก ซึ่งบางครั้งจะต้องใช้เวลาในการใส่สายฝึกเพียงอย่างเดียวหลายวัน การใส่สายฝึกจะทำได้ง่ายหรือยากนั้นขึ้นอยู่กับตัวสุนัขเอง

เทคนิคพิเศษ

- เมื่อใส่สายฝึกโดยเกี่ยวกับหัวของไซ้คอได้ ผู้ฝึกควรให้แคลเซียมหรือน้ำมันตับปลาเป็นรางวัลกับสุนัขทันที

ขั้นตอนการฝึก

ขั้นแรก ฝึกถือสายฝึกและจัดตำแหน่งสุนัข นำสุนัขมาอยู่ทางซ้ายมือของผู้ฝึก รวบสายฝึกไว้ในมือขวา มือซ้ายใช้สำหรับการแก้ไขโดยการกระตุกสายฝึก สายฝึกจะพาดผ่านหน้าขาผู้ฝึก โดยปกติแล้วถ้าผู้ฝึกถนัดมือขวา ผู้ฝึกจะนำสุนัขมาอยู่ทางซ้ายมือของผู้ฝึกและถือสายฝึกด้วยมือขวา ส่วนมือซ้ายใช้สำหรับกระตุกสายฝึกเมื่อสุนัขไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง (ในกรณีที่ผู้ฝึกถนัดมือซ้าย ผู้ฝึกจะนำสุนัขมาอยู่ทางขวามือของผู้ฝึกและถือสายฝึกด้วยมือซ้าย ส่วนมือขวาคอยกระตุกสายฝึก)

ขั้นที่ 2 ฝึกเดินในสายฝึก ผู้ฝึกพาสุนัขเดินไปข้างหน้าอย่างน้อย 10 ก้าว ถ้าสุนัขไม่ยอมเดินตามมา ให้กระตุกสายฝึกแรงๆ จนสุนัขก้าวเดินตาม

เทคนิคพิเศษ

- การฝึกเดินใน 2-3 วันแรก ผู้ฝึกอาจต้องใช้การกระตุกสายฝึกแรงๆ เพื่อเป็นการบังคับให้สุนัขเชื่อฟังและก้าวเดินไปพร้อมๆ กับผู้ฝึก เพราะไซ้จะรั้งคอสุนัขทำให้สุนัขหยุดพฤติกรรมต่างๆ และยอมทำตามคำสั่ง

ขั้นที่ 3 ฝึกออกคำสั่ง “ซิด” เมื่อสุนัขใส่สายฝึกโดยไม่ซัดจิ้นแล้ว ให้ผู้ฝึกดบที่ขาข้างซ้ายของตนเอง แล้วพูดคำว่า “ซิด” พร้อมกับเริ่มก้าวเดินด้วยเท้าซ้ายก่อน

เทคนิคพิเศษ

- ผู้ฝึกจะต้องยืนอยู่ในตำแหน่งที่ให้สุนัขอยู่ด้านซ้ายผู้ฝึก เพื่อให้สุนัขเข้าใจคำสั่ง “ซิด”
- ถ้าสุนัขเดินถ่างหลัง (เป็นลักษณะที่สุนัขเดินช้าไม่ทันผู้ฝึก) ให้กระตุกสายฝึกเพื่อให้เดินทันกัน ถ้าหากสุนัขเดินนำหน้าผู้ฝึก อย่างแรงสี่เท้าวิ่งตามเพราะสุนัขจะซิ่งวิ่งเตลิดออกไป ผู้ฝึกต้องค่อยๆ คึงสายฝึกและเดินให้ช้าลง จนสุนัขเดินคู่ไปกับผู้ฝึกได้

ขั้นที่ 4 ฝึกการเดินซิกที่ถูกต้อง ขณะงูสุนัขเดินต้องให้บ่าสุนัขอยู่ในแนวเดียวกับขาซ้ายผู้ฝึก ผู้ฝึกใช้มือขวาถือสายจูงเพื่อบังคับทิศทาง เช่น เลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา ส่วนมือซ้ายคอยกระตุกที่สายฝึกเพื่อแก้ไขเมื่อกสุนัขเดินล้ำหน้าหรือเดินล้ำหลัง (ภาพที่ 3)

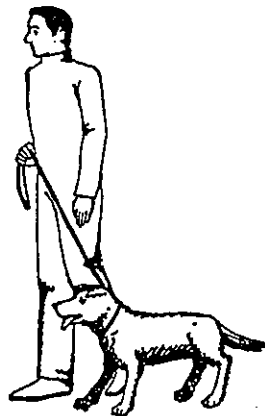

ภาพที่ 3 การฝึกเดินซิก โดยให้สุนัขอยู่ทางด้านซ้ายมือผู้ฝึก

ขั้นที่ 5 การให้กำลังใจ เมื่อสุนัขเดินซิกทางด้านซ้ายของผู้ฝึกได้ ให้กำลังใจสุนัขโดยใช้คำพูดว่า “ซิค..ดีมาก..ซิค” ซ้ำๆ พร้อมกับลูบหัว และคอบไหล่สุนัขเบาๆ ด้วยเสมอ

การประเมินผล

สังเกตสุนัขว่าเดินซิกทางด้านซ้ายของผู้ฝึกหรือไม่ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 สุนัขเดินซิกทางด้านซ้ายของผู้ฝึกได้อย่างถูกต้อง

การฝึกนั่ง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สุนัขนั่งลงในตำแหน่งนั่งชิดด้านซ้ายผู้ฝึกทันทีเมื่อได้ยินคำสั่ง “นั่ง”

เนื้อหา

การนั่ง ได้แก่ การฝึกสุนัขนั่งท่าหน้ายื่นพื้น ท่าหลังและก้นอยู่ติดกับพื้น

สื่อสำหรับการดำเนินการ

1. โฉ่คอ
2. สายฝึกหรือสายจูง

วิธีดำเนินการ

ใช้เวลาฝึก 10–15 นาที (ฝึกพร้อมกับการฝึกชิด) บทเรียนนั่งนี้จะสอนให้สุนัขรู้จักนั่งลงทันทีโดยอัตโนมัติเมื่อหยุดเดิน

ขั้นแรก ฝึกออกคำสั่ง “นั่งลง” และจัดท่างานั่งสุนัข ให้สุนัขเดินชิดด้านซ้ายของผู้ฝึก แล้วผู้ฝึกหยุดเดินพร้อมกับออกคำสั่ง “นั่งลง” โดยใช้มือขวาวาดสายฝึกไว้ ส่วนมือซ้ายกดลงบริเวณสะโพกของสุนัขให้ต่ำลงจนอยู่ในท่านั่ง (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 การกดสะโพกของสุนัขเพื่อให้สุนัขนั่งลง

เทคนิคพิเศษ

- การกดสะโพกสุนัขให้นั่งลง ผู้ฝึกจะต้องให้เขาซ้ายกดแนบไปกับลำตัวสุนัข เพื่อไม่ให้สุนัขขยับหนี

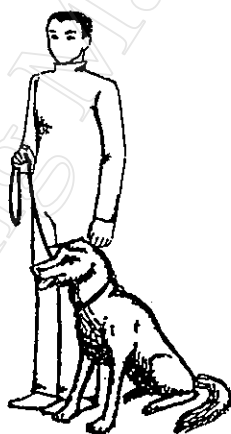
- ถ้าสุนัขจะลุกออกจากตำแหน่งให้สั่งว่า “ไม่” แล้วสั่ง “นั่งลง” ซ้ำอีก หรือจับตัวสุนัขให้นั่งลง

ขั้นที่ 2 การให้กำลังใจ เมื่อสุนัขนั่งลงแล้ว ให้ผู้ฝึกพูดชมเชยโดยใช้คำพูดว่า “นั่ง..ดีมาก..นั่ง” ซ้ำๆ พร้อมกับลูบหัวสุนัขเบาๆ และตบที่ไหล่ขาน้ำของสุนัขทุกครั้ง

ขั้นที่ 3 การให้กำลังใจ ผู้ฝึกผ่อนมือขวาที่ดึงสายฝึกเพื่อให้สุนัขนั่งโดยอิสระพร้อมกับให้กำลังใจสุนัขโดยใช้คำพูดว่า “ดี..ดีมาก..ดี” และใช้มือลูบหัวสุนัขเบาๆ

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมสุนัขว่าเข้าใจหรือปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ฝึกหรือไม่ (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 สุนัขนั่งลงชิดด้านซ้ายของผู้ฝึก